

FANOVAR

То ҷаҳон буд аз сари одам фароз,
Кас набуд аз роҳи дониш бениёз

Фановар

Наشريяи Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон

26 феввали соли 2018

№ 2-3
(78-79)

СУХАНРОНИИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН, ПЕШВОИ МИЛЛАТ МУҲТАРАМ ЭМОМАЛӢ РАҲМОН ДАР МАҶЛИСИ ТАНТАНАВӢ БАҲШИДА БА 25-СОЛАГИИ ТАЪСИСӢИ ҶУВВАҲОИ МУСАЛЛАҲ

**Муҳтарам генералҳо, афсарон ва сарбозони шӯҷи Ватан!
Муҳтарам собиқадорони Ҷувваҳои Мусаллаҳ!**

Имрӯз мо бисту панҷумин солгарди таъсисёбии Ҷувваҳои Мусаллаҳи Тоҷикистони соҳибистиклоламонро бо шукргузорӣ аз фазои орому осоиштаи Ватани азизамон ҷашн меирем.

Ба ин муносибат ҳайати шахсии ҷузъу томҳои ҳарбию, ки дар бунёди ҷомеаи демократӣ, ҳуқуқбунёду дунявӣ, ҳифзи марзу буми Ватан ва таъмини амнияти давлату ҷомеа саҳми бузургдоранд, бо камали ифтихор ва самимона табрик менамоем.

Ҷувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон зодаи даврони истиқлолияти давлатӣ ва яке аз дастовардҳои муҳими он ба ҳисоб рафта, аз рӯзҳои аввали таъсисёбӣ дар назди онҳо вазифаҳои муқаддасу пуршараф - ҷимояи соҳибихтиёрӣ, таъмини сулҳу субот, ҳифзи амнияти давлат ва ҷомеа гузошта шуданд.

Яъне ҳанӯз бисту панҷ сол пеш ба дӯши ҳайати шахсии Ҷувваҳои Мусаллаҳи мамлакат иҷрои вазифаҳои вогуздор гардид, ки сарнавишти давлат, тақдири миллат ва сулҳу суботи кишвар аз ҳалли онҳо вобаста буд.

Имрӯз бо ифтихор изҳор менамоем, ки хизматчиёни ҳарбии Ҷувваҳои Мусаллаҳ аз уҳдаи иҷрои рисолати таърихӣ худ дар на-

зди давлат ва халқи Тоҷикистон бо сарбандӣ баромаданд.

Давлат ва мардуми Тоҷикистон дар симои хизматчиёни Ҷувваҳои Мусаллаҳ ҳомиёни бозғимод ва муҳофизони далеру шӯҷи марзу буми Ватанро мебинанд.

Ҳаҷдаҳуми декабри соли 1992 фармони Раёсати Шӯрои Олӣ дар бораи таъсисёбии Ҷувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба имзо расид.

Ҳукумати мамлакат бо вучуди мушкilotи сахту сангини иқтисодиву молиявӣ ҳанӯз аз нахустин рӯзҳои таъсисёбии Ҷувваҳои Мусаллаҳ ба таҷдиду азнавсозии инфрасохтор ва таъсиси ҷузъу томҳои махсус эътибори аввалиндорача дода, дар баробари омодагосозии мутахассисони соҳа, ба ташкили воҳидҳои алоҳида ва таъминоти онҳо бо техникаву муҳиммот ва таҷҷозоти муосир шурӯъ намуд.

Ҳайати шахсии Ҷувваҳои Мусаллаҳ дар солҳои душвори муҳолифати дохилӣ қарзи ватандорӣ хешро содиқона иҷро карда, дар роҳи барқарор намудани сохти конститутионӣ ва ба эътидол овардани вазъият дар кишвар саҳми арзишманди худро гузошт.

Чангу нооромӣ, вазъи мураккаби сиёсӣ, касодии иқтисодӣ, набудани техника ва силоҳу муҳиммоти ҷангӣ, озуқаворӣ, сару либос ва муҳимтар аз ҳама, нарасидани кадрҳои соҳибихтисос аз ҷумлаи мушкilotе буданд, ки дар он айёми басо ҳассосу тақдирсоз ҳар лаҳза эҳсос мешуданд.

Дар чунин шароити бисёр душвор мо бо итминони қавӣ ба азму иродаи мардуми кишвар ба бунёди Артиши миллӣ шурӯъ намудем ва 23-юми феввали соли 1993 аввалин расми гузашти низомии афсарону сарбозони содиқи Ватан доир гардид.

Минбаъд бо мақсади тарбияи кадрҳои баландхитосии ҳарбӣ ҳазорон нафар ҷавонро ба муассисаҳои таҳсилоти олиӣ ҳар-

бии кишварҳои хориҷӣ фириастода, бори нахуст дар Тоҷикистон Литсей ва Донишқадаи ҳарбию таъсис додем.

Артиши миллӣ дар мuddати бисту панҷ сол ва хусусан, тайи солҳои аввали таъсисёбии худ дар муборизаҳои шадид ва набардҳои сангини ҷанги таҳмилии шаҳрвандӣ ташаккул ва обутоб ёфт.

Мақсади асосӣ аз таъсис додани Артиши миллӣ ташкили нерӯи ҳарбие буд, ки ба ҳифзи истиқлолиятву озодии кишвар қодир бошад ва яқпорчагиву тамомияти арзии онро таъмин намояд.

Меҳоҳам бори дигар махсус зикр намоям, ки ба шарофати далериву шӯҷоат ва фидокориву ҷоннисориҳои хизматчиёни ҳарбӣ - фарзандони бонангу номуси Ватан дар кишвари азизамон ҳокимияти қонуни барқарор гардида, барои сулҳу суботи устувор заминаи мустаҳкам фароҳам оварда шуд.

Дар даврони муқовиматҳои мусаллаҳона ва сарқуб намудани ошӯбҳои исёнгаронаи хоинону душманони миллати тоҷик ҳазорон нафар хизматчиёни ҳарбии Ҷувваҳои Мусаллаҳ чони худро аз даст доданд.

Давлату Ҳукумат ва мардуми шарифи Тоҷикистон фидокориву ҷонбозиҳои афсарону сарбозони шӯҷи Ватанро ҳаргиз фаромӯш намекунанд ва хотираи неки ҷавонмардонро, ки барои барқарор намудани сохти конститутионӣ, пойдориҳои сулҳу субот, ҷимояи марзу буми Ватан ва ҳифзи зиндагии орому осоиштаи сокинони мамлакат чони худро нисор кардаанд, ҳамеша пос медоранд.

Бинобар ин, ба кулли мардуми шарифи Тоҷикистон, аз ҷумла ба хизматчиёни ҳарбӣ доимо хотирнишон месозам, ки ҳамеша зираку хушёр бошед ва ҳаргиз фаромӯш насозед, ки фазои орому осудаи имрӯзаи мамла-

(Давомаш дар саҳ. 2)

ҲАМА ФАРЗАНДҲОИ БОВАҶОИ ИН ВАТАН БОШЕМ

Адои хизмат дар сафҳои Артиши миллӣ на танҳо қарзи муқаддаси фарзандӣ, балки мояи ифтихор ва шарафи бузург буда, хизмати ҳарбӣ ба ҳар як ҷавонмард ҳамчун мактаби ҷасорату матонат, дӯстиву рафоқат ва худогохиву меҳанпарастӣ хизмат мекунад.

Ҳар низомие, ки худро фарзанди Тоҷикистони озоду соҳибихтиёр менамояд, набояд лаҳзае ин вазифаи бузург ва қарзи муқаддаси хешро фаромӯш созад.

Эмомалӣ Раҳмон

хани муқаддимавии ректори донишгоҳ Амонзода Илҳом Темури оғоз ёфт.

Ректори донишгоҳ ба таври муҳтасар аз саҳми артиши ҷавони кишвар дар яққоягӣ бо мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва дигар сохторҳои низомии мамлакат, бахусус дар солҳои душвору фоҷеабори ҷанги шаҳрвандӣ, ҳифзи истиқлолияти давлатӣ, ҷимояи марзу буми Ватан, безарар гардонидани гурӯҳҳои террористиву экстремистӣ, дастаҳои мусаллаҳи ҷинояткориҳои транс-миллӣ ва хомӯш кардани ошӯбҳои хиёнаткорона бар зидди давлат ва ҷомеа ёдовар шуда, ибраз дошт, ки он дар зарфи 25 соли мавҷудияташ ба нерӯи қудратманди низомӣ, муҳофизии сулҳу субот ва фазои орму осудаи мамлакат табдил ёфта, ба Ватан ва мардуми Тоҷикистон содиқона хизмат карда истодаанд.

Ректори донишгоҳ ҷавонорро ба дӯст доштани Ватан, ҳифзи марзу буми кишвар, худшиносиву ифтихори миллӣ ва хушёриву зиракии сиёсӣ даъват намуда, ҷасорату матонат ва корнамоиҳои афсарону сарбозони шӯҷи Ватанро бахусус дар даврони муқовиматҳои мусаллаҳона ва сарқуб намудани ошӯбҳои исёнгаронаи хоинону душманони миллати тоҷик намунаи баланди ватандӯстӣ ва ифтихори ватан-

дорӣ арзёбӣ намуда, хизмат дар сафи Ҷувваҳои Мусаллаҳи кишварро қарзи шаҳрвандии ҳар як ҷавонмард маънидод кард.

Дар хотимаи қисми расмӣ ҷамъомад аз ҷониби ректори донишгоҳ ба якҷанд нафар ветеранҳои меҳнат ва афсарону сарбозони интернационалист тухфаҳои пулӣ супорида шуданд.

Барномаи консертии дар сатҳи баланд омодакардаи ансамбли "Зухал"-и донишгоҳ ва ҳунарнамоии хонандагони литсейи инноватсионии «Душанбе», ки қисми бадеии чорабинири ташкил дода, аз шеърӯ тарона, сурудҳои ба васфи Ватан, Модар, Артиши миллӣ бахшидашуда ва

рақсҳои ҷаззоб иборат буданд, аҳли толорро шоду масрӯр гардонида, ба онҳо гизои маънавӣ бахшиданд.

Хуллас, мазмуну муҳтавои чорабинири Рӯзи таъсисёбии Артиши миллиро метавон бо чунин мисраъҳо ҷамъбаст намуд:

**Биё, эй ҳамватан то
ҷонфидои ин Ватан
бошем,
Ба ҷон омодаи ҳар як нидои
ин Ватан бошем.
Канораш гарм роҳатбахш
чун домони модархост,
Ҳама фарзандҳои боваҷои
ин Ватан бошем.**

Р. Масъуд

**Хизмати Модар-Ватанро
аз дилу ҷон мекунем,
Ҳар нафас шаъну
шуқӯҳашро фаровон
мекунем.
Баски моро ӯ ба меҳри
модарӣ парвардааст,**

**Дар вафодорӣ барояш
аҳду паймон мекунем.
23-юми феввали соли 2018 дар
толори Донишгоҳи технологияи Тоҷи-
кистон ба муносибати Рӯзи таъси-
сёбии Артиши миллӣ маҷлиси тан-
танавӣ баргузор гардид, ки он бо су-**

СУХАНРОНИИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН, ПЕШВОИ МИЛЛАТ МУҲТАРАМ ЭМОМАЛӢ РАҲМОН ДАР МАҶЛИСИ ТАНТАНАВӢ БАҲШИДА БА 25-СОЛАГИИ ТАЪСИСӢИ ҚУВВАҶОИ МУСАЛЛАХ

(Аввалаш дар саҳ. 1)

кат бар ивази қони ҳазорон нафар ҷавонмардонӣ бонангу номуси миллат ба даст омадааст.

Таҳавулоти ҳодисоте, ки вақтҳои охир дар дунё ба амал омада истодаанд, моро ҳушдор медиҳанд, ки ҷиҳати ба талаботи рӯз мутобиқ гардонидани сатҳи омодабошии ҷангии Қувваҳои Мусаллаҳ минбаъд низ тадбирҳои зарурӣ андешем ва иқтисодӣ мудофиавии мамлакатро боз ҳам баланд бардорем.

Дар баробари ин, сатҳи иқтисодӣ мудофиавии кишвар аз тарбияву ҷобачогузори кадрҳои соҳибхисосӣ дорои маҳорати баланди касбӣ вобастагии мустақим дорад. То имрӯз муассисаҳои олиӣ ҷарбии мамлакат ва давлатҳои пешрафтаи ҷаҳонро қариб 5000 нафар, аз ҷумла академияҳои ҷарбии хориҷи кишварро беш аз 600 нафар ҷавонони мо хатм кардаанд.

Қобили зикр аст, ки ҳоло 80 фоизи афсароне, ки дар сафи Қувваҳои Мусаллаҳ хизмат мекунанд, хатмкардагони донишқадаҳо ва академияҳои ҷарбӣ мебошанд.

Дар солҳои соҳибистиклолӣ садҳо нафар афсарони ҷавон - хатмкардагони муассисаҳои таълимии ҷарбии дохил ва хориҷи кишвар ба вазифаҳои масъули роҳбарӣ таъин карда шудаанд.

Дар робита ба масъалаи тарбияи кадрҳои меҳонамӯз ва муҳимро хотирнишон созам, ки ҳангоми таъсис додани Артиши миллӣ мо як нафар ҳам генерал надоштем.

Дар зарфи беш аз бисту панҷ сол даҳҳо нафар афсарон - кадрҳои миллӣ бо чунин унвони олиӣ ҷарбӣ сарфароз гардиданд ва ҳоло 45 нафари онҳо дар вазифаҳои фармондеҳии ҷузъу томҳои Қувваҳои Мусаллаҳ қор карда истодаанд.

Дар баробари ин, зарур аст, ки минбаъд ба масъалаи сатҳи сифати корҳои тарбиявӣ, омода намудани мутахассисони баландхисосӣ ҷарбӣ, ҷобачогузори дурӯсти кадрҳо, дар рӯҳияи ватандӯстиву хештаншиносӣ ва инсондӯстиву рафоқат тарбия кардани ҳайати шахсӣ диққати боз ҳам бештар дода шавад.

Зеро танҳо кадрҳои метавонанд амнияти давлат ва суботи ҷомеаро таъмин намоянд, ки дорои донишҳои муосирӣ ҷарбӣ буда, технологияҳои навтаринро аз худ кардаанд, ҳисси баланди миллӣ доранд ва Ватани худро сидқан дӯст медоранд.

Аз ин лиҳоз, муташакилона ва дар сатҳи талаботи замона ба роҳ мондани омӯзиши маҳорату малакаи ҷангӣ ва тарбияи ҳайати шахсӣ яке аз вазифаҳои асосии ҳайати фармондеҳӣ ба ҳисоб рафта, аз ҳар як роҳбару афсар масъулияти баланд ва донишу малакаи қони замонавиро талаб менамояд.

Бо дарназардошти воқеияти кунунӣ, баҳусус, ҷиҳати пешгирӣ қардан аз хатарҳои афзояндаи терроризму ифротгарӣ ва дигар таҳдидҳои замони муосир, инчунин, вобаста ба вазъияти ҷарбиву сиёсии Ҷумҳурии Исломи Афғонистон, ки метавонад ба амнияти Тоҷикистон

таъсир расонад, ба таври ҷиддӣ тақвият бахшидан ба ҳамкориҳои сохторӣ мақомоти марбути як амри зарурӣ гардидааст.

Дар робита ба ин, роҳбарони вазорати мудофиа ва дигар сохторҳои низомӣ зарур аст, ки ҳадафҳои муайяншудаи рушди дарозмуддати сохторҳои ҷарбии мамлакатро бо истифода аз таҷрибаи андӯхташуда, захираву имкониятҳои мавҷуда ва бо дарназардошти омилҳои беруниву дохилӣ, пешбиниҳои раванди сиёсӣ ҷарбӣ ва иқтисодии минтақаву ҷаҳон муайян намоянд.

Ҳамзамон бо ин, иҷрои талаботи оинномаҳои ҷарбиро нисбат ба афсарон, алаҳусус, дар самти қор бо наваскарон пурзӯр намуда, ба машғулиятҳои омӯзишӣ амалӣ ва обутоби маънавию ҷисмонӣ онҳо бояд эътибори ҷиддӣ зоҳир карда шавад.

Ҳукумати мамлакат илова бар ин, ки барои Қувваҳои Мусаллаҳ то имрӯз садҳо иншооти замонавӣ бунёд карда, ба хизматчиёни ҷарбӣ шароити беҳтарини хизматро фароҳам овардааст, бо истифода аз имкониятҳои молиявӣ иқтисодӣ ҷиҳати мустақам гардонидани заминаи моддӣ техникаи ҷузъу томҳои низомӣ, тақвияти иқтисодӣ мудофиавии кишвар ва баланд бардоштани ҳифзи иҷтимоӣ хизматчиёни ҷарбӣ дар оянда низ ҳамаи тадбирҳои зарурӣ амалӣ месозад.

Тавре ки ҳамаи шумо огоҳед, дар паёми Президенти мамлакат "Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷӣ ҷумҳурӣ" су-

пориш дода шуд, ки бо дарназардошти рушди иқтисодӣ мамлакат ва имкониятҳои молиявӣ аз 1-уми сентябри соли 2018 музди меҳнати қорандони соҳаи бучетӣ, аз ҷумла қорандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва хизматчиёни ҷарбӣ 10 фоиз зиёд карда шавад.

Ҳозирини гиromӣ!

Риояи қатъии қонуният, тартиботи ҳуқуқӣ ва интизоми ҷарбӣ дар фаъолияти ҳар як ҷузъу томи низомӣ яке аз масъалаҳои асосӣ ба ҳисоб меравад. Зеро кишвари мо роҳи эъморӣ ҷомеаи ҳуқуқбунёдори интиҳоб намуфтааст, ки яке аз ғояҳои асосии он таъмин намудани волиоятӣ қорун ва ҳифзи ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд мебошад.

Бинобар ин, риояи талаботи оинномаҳои умумиҷарбӣ ва интизоми қатъӣ, баланд бардоштани малакаву маҳорати касбӣ ва омодагиву омодабошии ҷангии ҳайати шахсии Қувваҳои Мусаллаҳ, мунтазам тақмил додани донишҳои сиёсӣ низомӣ, густариши ҳисси баланди миллӣ ва эҳсоси ватандӯстиву садоқатмандии хизматчиёни ҷарбӣ бояд ҳамеша дар маркази диққати ҳар як роҳбару ҷузъу томҳои низомӣ қарор дошта бошад.

Шубҳае нест, ки ҳайати шахсии ҷузъу томҳои ҷарбии мамлакат анъанаҳои хуби Қувваҳои Мусаллаҳро идома бахшида, минбаъд низ ҳифзи зиндагии хизматчиёни ҷарбӣ созандаи халқи хешро бо интизоми қавӣ, донишу малакаи муосир, рӯҳияи баланди ватандӯстӣ ва са-

доқат ба касби бошарафу муқаддаси худ - ҳимояи амнияти оромии Ватани маҳбубамон сарбаландона иҷро менамояд.

Хизматчиёни ҷарбии Қувваҳои Мусаллаҳ бояд аз гузаштаи пурифтихору ибратомӯзи миллати фарҳангиву сулҳдӯст, соҳибмаърифату тамаддунсоз ва ободгару созандаи тоҷик сабақи мардонагӣ гирифта, ба Ватани аҷдодии худ, давлати соҳибистиклоли тоҷикон ва миллати тоҷик ҳамеша содиқона хизмат намоянд.

Ман ба ғайрату матонат, далериву шурҷат ва ҳисси баланди миллӣ афсарону сарбозони бонангу номуси Ватан бовар дорам ва аз онҳо ифтихор мекунам.

Бо итминони қомил изҳор мебарам, ки афсарону сарбозони шуҷои Қувваҳои Мусаллаҳ ба савганди ҷарбии худ содиқ монда, рисолати фарзандии худро дар назди Ватан, миллат ва давлати худ ҷавонмардона адо мекунанд ва тамоми донишу таҷриба, малакаву маҳорати худро ба хотири ҳифзи дастовардҳои истиқлолияти давлатӣ сафарбар месозанд.

Бори дигар тамоми ҳайати шахсии ҷузъу томҳои низомии мамлакатро ба ифтихори бисту панҷсолагии таъсисҳои Қувваҳои Мусаллаҳ табрик гуфта, ба ҳамаи шумо саломативу сарбаландӣ ва дар роҳи ҳифзи Ватани соҳибистиклоламон рӯҳи шикастназор ва иродаи қавӣ орзу менамоям.

Чашн муборак бошад, ҳомии далеру шуҷои Ватан!

14 ФЕВРАЛ - РӢЗИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ КИТОБ

Дар ин рӯз бо ташаббуси мудирони китобхонаи донишгоҳи С. Абдумуминзода баҳшида ба ҷашни байналмилалӣ китоб чорабиниҳои фарҳангӣ таҳти унвони "Китобро бо муҳаббат ҳада мекунем" баргузор гардид, ки дар он устодону донишҷӯён, баҳусус донишҷӯёни ихтисоси китобдорӣ, қорандони китобхона ва меҳмонон иштирок дошта, аз он ғизои маънавӣ гирифтанд.

Нахуст сармутахассиси шуъбаи депозитории Китобхонаи миллии Тоҷикистон Сайзароб Надилов дар мавзӯи "Китоб - роҳ ба сӯи ояндаи пурсаодат" маъруза намуд. Қайд гардид, ки китоб ҷавҳари илм, сипари матонати афкор ва сарчашмаи қомебиҳои маънавии башарият аст. Илмомӯзӣ аз мутолиаи китоб сарчашма гирифта, то ба ихтирооти кашфиёт меаҷомад. Китоб аз замони ба миён омадани ҳамаҷун манбаъ ва воситаи нигоҳдорандаи ғоя ва донишҳо мебошад. Дар раванди аз бар қардани илм шахс марому мақоми худро дар ҷомеа эҳсос намуда, роҳи амалӣ қардани ормонҳои созандаи худро метавонад пайдо намояд ва

зиндагии шоистаро баҳри худ ва атрофиён муҳайё созад.

Хушбахтии мо ҷавонони саодатманди кишвар дар самти илмомӯзӣ ин аст, ки бо шарофати истиқлолият ба даст овардани Тоҷикистони азиз ва талошу заҳматҳои беоёни Сарвари давлат, Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон баҳри рушду пешрафти соҳаи илм дар мамлакат имкониятҳои зиёд ба миён омадааст. Маҳз имконоти фароҳамовардаи Сарвари давлати тоҷикон аст, ки бисёре аз ҷавонони тоҷик дар мамлакатҳои хориҷа ба таҳсил фаро гирифта шудаанд. Ва дигар иқдоми наҷиби Сарвари давлат, ин ба миён овардани системаи ягонаи дохилшавӣ ба донишгоҳу донишқадаҳо, яъне таъсиси Маркази миллии тести назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

Чуноне, ки аз таърих медонем, - гуфт маърузачӣ, - гузаштагони мо дар вазъиятҳои фақиронае илм меомӯхтанду касбро аз худ мекарданд ва ҳеҷ гоҳ ба мисли мо чунин шароити имкониятҳои хубро надоштанд. Ҳатто дар баъзе аз даврҳои

таърихӣ онҳо озодии суҳанро надоштанд. Пас чунин суоле ба миён меояд: дар чунин шароити хубу созгор, ки давлату Ҳукумат барои мо ҷавонон муҳайё намудааст, чаро наомӯзему илму пешаеро аз худ накунем?

Дар ҳоле, ки доир ба ҳар як риштаи илм китобхонаҳо дар алоҳидагӣ бунёд гардидаанд ва роҷеъ ба ҳар як масъала ва саволҳо китобҳо ба нашр мерасанду метавонем талаботи худро қонеъ гардонем. Бинобар ин, маҳсусан мо ҷавононро зарур аст бештар омӯзему амал намоем ва роҳи китобхона ва интиҳоби адабиётро доништа бошем. Чунки роҳе, ки моро сӯи андешаи неку олами рӯҳӣ ва ғоявӣ ахлоқӣ ҳидоят месозад, ин мутолиаи китоб аст.

Китобдори китобхона Т. Саъдуллоева низ зимни суҳанронӣ андешаҳои шароити доир ба аҳамияти китоб, бузургон дар васфи ин ганҷи бебаҳо ва роҳҳои ҷалби ҷавонон ба китобу китобхона баён намуд.

Дар маърузаи пурмазмунӣ С. Абдумуминзода, ки таърихи пайдоиши китобро дар бар мегирифт, аз ҷумла қайд гардид, ки пайдоиши китоб пеш аз ҳама ба пайдоиши хат алоқаманд аст.

Баробари пайдоиши хат одамон кӯшиш мекарданд, ки фикрҳои худро барои ба яқдигар расонидан ва боқӣ гузоштан барои оянда нависанд. Ва дар болои санг нахустин кӯшиши худро қарданд. Дар замони қадим дар рӯи санг, ҷӯб, сафол, мису биринҷӣ, барғҳои дарахтони нахл, устухонҳо ва ғайра аз одамон дастнависҳои боқӣ мондаанд, ки ба китоб мансубият доранд.

Баъдтар дар Миср аз папирус барои навиштан ба таври васеъ истифода намуданд. Дар Рим бошад зиёда аз ду ҳазор сол пештар, аз ин навъи қоғаз истифода намуданд. Папирус бештар дар соҳилҳои дарёи Нил месабзид.

Аввалин дастнависҳои папирусӣ дар Мисри Қадим ёфт шудаанд ва ба ҳазораи 4-3-юми то мелод мансубанд.

-баъдтар одамон аз пӯсти ҳайвонҳои пергамент истифода карда болои он менавиштаанд.

Дар асри VI бори якум ксилография (асбоби маҳсули китобчопкунӣ) ба қор даромад.

Дар асри XI бо ёрии литер (қолибҳо) ва маҳсул, ки аз гилу ҷӯб тайёр карда мешуд, чоп қарданро қорӣ намуданд. Асри XIV дар Қорё бо ёрии литерҳои фузулӣ китобчопкунӣ қорӣ шуд, ки барои тақмили минбаъдаи интиҳори китоб ёрӣ расонд.

Дар асри XV устоди олмони Иоганн Гуттенберг нахустин асбоби китобчопкуниро ихтироъ қард. Вай ҳар як ҳарфро аз металл сохт.

Дар Аврупо китобчопкунӣ аввал аз папирус ба варақҳои яқлук, баъд ба пергамент (пӯст) ва ниҳоят ба қоғаз гузашт.

Китоби "Авасто" ҳам аввалҳо дар пергамент (асри 1 то мелод) навишта шудааст.

Дар Аврупои асримиёнагӣ китобҳои мазмуни динидошта, ба забони латинӣ чоп мешуданд.

Назар ба баъзе маълумотҳо дар нимаи дувуми садаи VIII дар шаҳри Самарқанд қорхонаи тавлиди қоғаз ба вуҷуд омад. Асрҳои миёна дар Осиёи Марказӣ санъати хаттотӣ хеле инкишоф ёфт.

Асарҳои мутафаккирон Абӯрайҳони Берунӣ, Абӯнасри Форобӣ, Ибни Сино, Саъдӣ, Қомӣ, Навоӣ, Улуғбек ва дигарон аз тарафи хаттотҳо рӯйнавис қарда, аз насл ба насл гузаронида мешуданд. Охири асри XVIII ва аввали асри XIX дар санъати чопи китоб матбаа, ороишу зинати бадеӣ, ҳамҷун соҳаҳои мустақил ривож ёфтанд. Соли 1798 бо ихтироъи шудани литография (чопи сангӣ) қори китобчопкунӣ, хусусан бо суратҳо оро додани китоб осон гардид.

Дар хотимаи чорабинӣ ба як гуруҳи хонандагони фаъол ва бархе аз дӯстдорони китоб аз қониби мудирони китобхона китоб ва дигар туҳфаҳои хотиравӣ супорида шуданд.

Умед Фаҳридинов, донишҷӯи курси 3-юми ФТИС

СОЛИ 2018 - СОЛИ РУШДИ САЙЁҲИ ВА ҲУНАРҲОИ МАРДУМИ

Санъати ороиши амалий падидаи қолиб ва мураккабе дар фарҳанги бисёрҷабҳаи ҳар як халқу миллат аст. Он падидаи гуногунпаҳлу буда, навъҳои мухталифро фаро мегирад, бо баробари пайдо шудани халқу миллатҳо ба миён омада, бо решаҳои фарҳангии қуҷанаш имрӯз ҳам дар инкишоф мебошад. Санъати амалии халқӣ ва навъҳои гуногуни он дар ҳаёти мардум қойғоҳи хосса дошта, як падидаи муҳими фарҳанги миллии тоҷикон мебошад.

Дар доираи татбиқи иқдоми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон оид ба эҳё ва рушди ҳунарҳои мардумӣ то имрӯз даҳҳо мактаби ҳунармандон дар шаҳру ноҳияҳои Тоҷикистон ташкил шуда, ба фаъолият оғоз намуданд. Дар ин мактабҳо аз рӯи усули анъанавии миллии "устод-шогирд" шогирдон тарбия меёбанд.

Ин усул яке аз анъанаҳои қадимаи миллии тоҷикон мебошад.

Дар замони муосир ба хотири эҳёи ҳунарҳои халқӣ мактабҳо, сеҳҳо, коргоҳҳои ҳунармандон ташкил мешаванд. Ин марказҳои ҳунармандӣ таҳти роҳнамоии устоҳои машхуру боистеъдод фаъолият мебаранд.

Ҳунарҳои дастӣ дар инсон заққи бадеиро ташаккул дода, таҳаммулу тозақори тарбия менамояд ва дунёи ботинии шахсро ғайи мегардонад. Дар замони мо ҳунарҳое, ки замоне фаромӯш шуда буданд, эҳё гардиди, арзиши маҳсулотҳои дастӣ нисбат ба молҳои оммавӣ меафзояд.

Ҳунарҳои халқӣ беҳтарин ва ҳолистарин анвои санъат буда, ҳамеша ба ҳаёти инсон алоқа-

манданд. Онҳо ҳисси зебоипарастии халқро таҷассум мекунанд. Гузашта аз ин, на фақат эҷоди асарҳои санъат, балки дастгирии ҳунармандони халқ, ки эҷодкоро ни зебоӣ ҳастанд, нишони камолот ва олиҳиммати мебошад.

Наққошони тоҷик беҳтарин анъанаҳои ҳунармандони гузаштаро идома дода, санъати нақшофариро тақмил додаанд. Имрӯз анъанаҳои ҳунари наққошӣ ҳангоми бунёди ороиши биноҳои фарҳангӣ маърифатӣ (тарабхона, чойхона, қасри фарҳанг ва ғайра) қорбаст мешаванд.

Ҳунармандони тоҷик дар баробари фаъолияти пурсамар дар тарбияи шогирдон боистеъдод низ саҳм гузоштаанд. Дар тайёрии касбии ҳунармандон ва омӯзгорони онҳо машғулияти санъати ороиши амалии наққи асосӣ доранд, зеро онҳо аз донишҷӯён фаъолияти хотираи бинӣ, ҳаёлотӣ рангин, маҷмӯи дониш ва малакаву маҳоратро

талаб мекунанд.

Таҷрибаи чандинсолаи тадрис дар Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон собит менамояд, ки дар қараёни машғулияти ҳунари дар донишҷӯён малакаи шинохтани зебоӣ ва дарки арзиши бадеии асарҳои санъати ороиши амалии инкишоф меёбад.

Дар замони мо як қатор амалҳое, ки пештар дастӣ иҷро мешуданд, тавассути компютерҳо тарҳрезӣ мешаванд. Бешубҳа, ҳуб аст, ки донишҷӯён аз дастовардҳои ҷаҳони муосир бархӯрд мегарданд, аммо фаромӯш набояд кард, ки ҳунари анъанавии тоҷикон аз қучо сарчасма гирифтааст ва қорҳои эҷодии ҳунармандон бо қадом технология офарида мешаванд. Гузашта аз ин, донишҷӯён бояд аз анъанаҳои ҳунармандии халқӣ тоҷик оғош бошанд. Зарур аст, ки дар таълими фанҳои таҳассусӣ-қандақорӣ, ғаҷқорӣ, наққошӣ,

кашидадӯзӣ, кундалрезӣ, армуғонсозӣ ва ғайра анъанаҳои миллии халқамон самаранок истифода шаванд. Инъикоси анъанаҳои миллии дар офарида ни осори ҳунарҳои мардумӣ ба инкишофи ҳисси худшиносӣ, ватандориву ифтихори миллии, инчунин тақмили маҳорат мусоидат менамояд.

Санъати ороиши либос бо зардӯзию кашададӯзӣ, гулдӯзию куртаҳои чакани халқҳои Осиёи Миёна, баҳусус Тоҷикистон, ки

ҳар яке бо сабки хос инкишоф ёфтаанд, (зеро дар тӯли асрҳо ороиши сару либос бештар дар кӯҳистон, ҷиҳози хона ва ашӯи рӯзгор дар водиҳо, хуллас, аз бисоти тифл то ҷиҳози арӯс, дар дӯхти ҳуди хонадон ба ҷо оварда мешуд) ва таваҷҷуҳи ҳар як бинандаро ба худ ҷалб менамуданд.

Омӯхтани таърихи сару либос, ҷиҳози хонаводаи миллии ҳар як халқ, барои онҳое, ки бо таърих ва фарҳанги он халқ шинос шудан мехоҳанд, аз ҷумла, санъатшиносон, рассомон, қормандони театр ва кинематография ва намоёндагони соҳаҳои дигари фарҳанг муҳим аст.

Аз ҷониби Асосгузори сулҳу ваҳдати миллии - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон эълон гардидани соли 2018 ҳамчун Соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ ба рушду такомули боз ҳам бештари сайёҳӣ ва

ҳунарҳои мардумӣ ва ҷалби сайёҳони хориҷӣ ба кишвари азиямон - Тоҷикистон мусоидат хоҳад кард. Инро мо дар мисоли маҳсули дастони пурэҷозии донишҷӯёни кафедраи дизайни либос ва санъати мӯди факултети технология ва дизайни донишгоҳ, ки тавассути омӯзгорони варзида нозуқиҳои касбу ҳунарҳои мардумиро аз фанҳои нақши миллии, ҳамбастагии сару либос, асосҳои ороишӣ, санъатшиносӣ, психологияи мӯд ва ғайра меомӯзанд, баръало эҳсос менамоем. Сол то сол зиёд гардидани довталабон ба ихтисосҳои ин факултет далели ин гуфтаҳоанд.

Г. Умарова, мудири кафедраи дизайни либос ва санъати мӯд, номзади илмҳои санъатшиносӣ

ВОХҶҶРИИ СУДМАНД

Санаи 21-уми феввали соли қорӣ дар донишгоҳ тибқи нақша қорабинии департаменти қорҳои тарбиявӣ воҳуҷӣ устодону қормандон ва донишҷӯёни донишгоҳ бо намоёндагони Қумитаи қор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мавзӯи "Пешғирӣ намудани омилҳои номатлуби қормеа" барузгор гардид.

Дар воҳуҷӣ намоёндагони Қумитаи қор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Сабоҳат Маҳмадалиева ва Шоҳзода Тӯрахонова, Қумитаи итифоқи қорбаи соҳаи маорифи Қормон Сангинов, Шӯрои занони Сулҳофарии назди Қумитаи қор бо занон ва оилаи назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон Шамсия Ятимова, шоираи ширинсухан Шаҳрияи Аҳтамзод

ва намоёндагони Маркази миллии солимии репродуктивӣ Бунафша Муродалиева ва Нисо Шарипова иштирок доштанд.

Қаласаро муовини ректор оид ба қорҳои тарбиявӣ Зарина Юсупова оғоз намуда, дар бораи муҳимияти мавзӯи воҳуҷӣ ҳарф зада, суҳанро ба бонии таҷрибаи хуби зиндагидошта Шамсия Ятимова вогузгор намуд. Шамсия Ятимова аз афзудани сафи бекор

гардидани ақди никоҳи қавонон изҳори ниғаронӣ намуда, сабаби асосии онро дар яқдигарнофаҳмӣ, бесабури, ба зиндагии мустақилона омода нақардани қавонписарону қавондӯхтарон аз қониби бархе аз волидайн маънидод намуда, қавонон, баҳусус, дӯхтаронро ба сабуру таҳаммул, эҳтироми қалонсолон ва яқдигарнофаҳмӣ дар оила, даъват намуд.

Сабоҳат Маҳмадалиева зимни суҳанронӣ зикр намуд, ки мутаассифона, баъзе қавондӯхтарон тақлид ба фарҳанги бегона қарда, анъанаҳои хуби миллиро нодида мегиранд ва сару либоси ғайро ба бар мекунанд, ки ин ба ҳеҷ ваҷҳ ба фарҳангу тамаддуни миллати мо рост намеояд.

Бунафша Муродалиева дар баромади худ дар бораи вирусии норасоии масунияти одам (Вич/Спид) маълумот дода, дар ҳусуси роҳҳои пешғирӣ ва мубтало нағаштан ба ин беморӣ бо донишҷӯён саволу қавоб намуд.

Сипас, шоираи маҳбуб Шаҳрияи Аҳтамзод яқчанд шеъри ба тозағи эҷодқардаи хешро дар васфи Модар, Ватан, Тоҷикистон қироат намуда, меҳру муҳаббати аҳли толорро ба ватандӯстиву эҳтироми Модар - Ватан бештар намуд.

Мадина Амрива, донишҷӯи қорси 3-юми ихтисоси 1-190101р

БО ЛИБОСИ МИЛЛӢ ИФТИХОР БОЯД ҚАРД

Фарҳанг маҳсули фаъолияти дуру дарози таърихии инсон аст. Фарҳанг тамоми рафтору қирдор, одоби муошират, одоби таомхӯри, роҳравӣ, либоспӯшӣ, андешаронӣ ва муқоламаю муқобиларо дар байни мардум ифода менамояд. Тарбияи ахлоқии қавонон бояд дар заминаи фарҳангу суннатҳои миллии ба роҳ монда шавад, қунки барои омӯхтани ҳар миллат аввал ба фарҳанги он назар мекунанд.

Фарҳанг, бешубҳа, ифодагари рӯҳи миллии, расму русум, анъана ва хотираи ҳар халқу миллат мебошад. Қавонони мо бояд, пеш аз ҳама ба фарҳанги бою қании худ пайравӣ намоёнд ва сипас фарҳанги дигар халқу миллатҳоро омӯхта, аз он манфиат баранд. Либос як қузъе аз қузъҳои асосии фарҳанги миллат аст. Халқи тоҷик дар тӯли асрҳо забон, урфу одат ва либоси миллии хешро ҳифз қарда, то ба замони мо овардаанд. Либоси миллии мо, аз қабилӣ қакан, атласу адрас ҳусусияти таърихии худро дошта, ҳоло ҳам мардум ба он аҳамияти маҳсус медиҳанд. Қакан, атласу адрас намунаи беҳтарини либосҳои миллии мо доништа мешаванд ва симои ҳақиқии занону модарони мо дар он таҷассум меёбад.

Либос низ тарбиятиҳандаи қавонон шуда метавонад. Беъътинӣ ба либоси миллии дар байни қавондӯх-

тарон ҳоло қам дида мешавад. Онҳо либосҳои аврупоиро ба бар қунанд ҳам, ё аз матои миллии либосҳои аврупоӣ омода созанд, лекин либоси миллии худро дӯст дошта, онро эҳтиром мекунанд. Мо бо ин, ба шаъну эътибори занону қавондӯхтарони тоҷик нарасида, балки барои қаланд бардоштани фарҳанги миллии хеш даъват мекунем. Мо бояд фарҳанги миллии худро ҳифз қарда то ба наслҳои оянда расонем.

Қ. Раҳимива, ассистенти кафедраи забонҳои хориҷӣ

Чумхурии Тоҷикистон, дар роҳи расидан ба мақсадҳои ниҳии худ бо вучуди тағйирёбии вазъи сиёсӣ-иқтисодӣ ва амнияти ҷаҳон, дар ҳадафҳо ва мақсадҳои пешгирифти худ барои рушди иқтисодиёт, иҷтимоиёт ва фарҳанги комил талош меваразд, то ба ин васила зиндагии шоишти мардумро таъмин намояд.

Раёсати Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон, устодон ва омӯзгорон, кормандони соҳаи иҷтимоии донишгоҳ нуктаҳои муҳими Паёми роҳбари кишвар Эмомалӣ Раҳмонро, ки мавзӯҳои муҳимро дар бар мегирад, мавриди назар ва корҳои рӯзмараи худ қарор додаанд.

Мавриди зикр аст, ки дар Паёми Президенти кишвар хеле рушан аз пешравиҳо ва мушкилоти кишварамон гуфта шуда, роҳҳои бартараф намудани мушкилиҳо ба таври возеҳ нишон дода шудааст.

Дар Паёми имсола, дар бораи хатарҳои имрӯзаи ҷаҳонӣ, сиёсати дарҳои кушод, масоили глобалӣ дар соҳаи об, маъсалаҳои иқтисодиву тижоратӣ, иҷтимоиву экологӣ, таъмини амнияти субот, густариши робитаҳои бисёрсамта бо кишварҳо ва созмонҳои байналмилалӣ минтақавӣ, дар бораи содироту воридот, музди меҳнати кормандони мақомоти ҳокимият ва идоракунии давлатӣ, муассисаҳои маориф, илм, фарҳанг, варзиш, тандурустӣ, муассисаҳои ҳифзи иҷтимоӣ ва дигар ташкилоту муассисаҳои бучетӣ, мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, хизматчиёни ҳарбӣ, нафақаҳои меҳнати шаҳрвандон, стипендияи донишҷӯён, дар бораи самаранокии истифодаи захираҳои молиявӣ ва тақсимути истифодаи мақсадноки онҳо, таъмини шаффофияти истифодаи маблағҳои бучетӣ, солим гардонидани вазъи бонкҳо, мушкилоти минтақаҳои озоди иқтисодӣ, фароҳам овардани фазои мусоиди соҳибкорӣ, тақвият бахшидан ба фаъолияти корхонаҳои саноатӣ, барои бемаҳдудият таъмин кардани аҳолии кишвар бо нерӯи барқ, сифати роҳҳо, дар бораи мукамал гардонидани низоми идораи давлатӣ, санитариву фитосанитарӣ, стандартизатсия, сертифициатсия ва назорати байторӣ, ҷиҳати пешгирии воридоти молу маҳсулоти пастсифат ва ғайри стандартӣ, дар бораи ҳимояи ҳуқуқи истеъмолкунандагон, ҷиҳати беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳо, зиёд намудани майдони боғу тоқзор, инкишофи рушди намуҷҳои гуногуни сайёҳӣ, дар бораи баланд бардоштани сатҳи сифати хизматрасонӣ ба мусофирон, рушди ҳунарҳои мардумӣ, дастрасӣ ба таҳсилот, омӯзиши амиқи таъриху фарҳанги гузаштаву муосири халқи тоҷик, воридоти технологияи навтарин барои корхонаҳои дорусозӣ ва таҷизотӣ, дар бораи касбомӯзии калонсолон, ташхису табобат, ташаббускор будани ҷавонон, рушди минбаъдаи инфрасохтори соҳаи варзиш, дар бораи сарҳад, интиҳоб ва ҷо ба ҷогузори кадрҳо тавассути озмун, дар бораи коррупсия ва ғайраҳо ба маротиб зикр шуда, пешниҳоди атрофи ин маъсалаҳо ироа гардидааст.

Дар воқеъ, хатарҳои имрӯзаи ҷаҳонӣ, ки ба сайёра таҳдид менамояд ягон одами андешапарварро бетараф гузошта наметавонад. Аз ин рӯ, инсоният даст ба даст дода, аз ин варта бояд берун барояд.

"Бо назардошти воқеияти кунунӣ ва бо мақсади таъмини амнияти устувор ҷиҳати пешгирии аз хатарҳои афзояндаи терроризму ифротгарӣ ва дигар таҳдидҳои замони муосир мо омодаем ҳамкориҳои густардари бо созмонҳои байналмилалӣ минтақавӣ ва кишварҳои шарик тақвият бахшем" гуфт дар ба-

ромади худ Эмомалӣ Раҳмон.

Сиёсати дарҳои кушод низ, ки раиси чумхур мудом дар ин бора бо тақдор ҳарф мезананд ва ин маъсалаҳо дар Паёми навбатии худ низ ҷой додаанд, дуруст ва бо манфиат будани худро инъикос намуд.

Қайд намудан зарур аст, ки робитаи хуб доштан бо давлатҳои дигар дар ҳар раванд мушкилоти бартараф намуда, муносибати байни давлатиро тақвият мебахшад.

Ҳимояи манфиатҳои иқтисодиву иҷтимоӣ ва амнияти Тоҷикистон, ҷалби сармояи хориҷӣ ҷиҳати татбиқи лоиҳаҳои бузурги инфрасохторӣ, эҷоди шароити мусоиди берунӣ барои рушди устувори давлат ва таъмини бехатарии он муҳим мебошад, он ҳам барои беҳбуд бахшидан ба зиндагии хуби иқтисодӣ ва маънавии аҳолии кишвар мусоидат менамояд.

Ташаббусҳои Тоҷикистон ва роҳбари он барои расидан ба ҳадафҳои муҳим чашмрас мебошанд.

ШАРҲУ ТАВЗЕҲИ НУКТАҲОИ МУҲИМИ ПАЁМИ ПРЕЗИДЕНТИ ЧУМХУРИИ ТОҶИКИСТОН ЭМОМАЛӢ РАҲМОН "ДАР БОРАИ САМТҲОИ СИЁСАТИ ДОХИЛӢ ВА ХОРИҶИИ ЧУМХУРИИ ТОҶИКИСТОН"

Яке аз ин маъсалаҳо, ки дар паём инъикос шуд, вобаста ба оби ошомидани ва поку мусофиро буд. Кишварӣ мо дар арсаи байналмилалӣ ва минтақавӣ чандин ташаббусҳои созандаро дар ин бора пешниҳод кардааст ва барои амалӣ шудани онҳо кӯшиш ба харҷ додааст.

Тоҷикистон тайи ду даҳсолаи гузашта ташаббускори ҷаҳонии ҳалли масоили глобалӣ дар соҳаи об эътироф гардидааст.

Аз ироаи паём маълум гардид, ки соли 2018 дар айёми таҷлили ҷаши Наврӯзи байналмилалӣ ва Рӯзи ҷаҳонии об-22 март раванди татбиқи ташаббуси глобалӣ "Даҳсолаи байналмилалӣ амал "Об барои рушди устувор, 2018-2028" расман оғоз мегардад. Дар мамлақати мо, ҳамчунин, Конфронси байналмилалӣ сатҳи баланд оид ба татбиқи Даҳсолаи байналмилалӣ амал "Об барои рушди устувор, 2018-2028" ва ҷаласаи сарони ҳукуматҳои кишварҳои аъзои Созмони Ҳамкориҳои Шанхай баргузор мегардад, ки мақоми кишвар ва мардуми моро дар арсаи байналмилалӣ боло хоҳанд бурд.

Ҳукумати кишвар пайваста барои боло бурдани сатҳи зиндагии мардуми худ фикр менамояд. Вобаста ба ин дар бучети давлатӣ вазифаҳои иҷтимоии он ба инобат гирифта шуда, барои баланд бардоштани сатҳи неқӯаҳволии мардум пайваста чораҷӯӣ мегардад.

"Дар панҷ соли охир маблағгузориҳои соҳаи маориф аз бучети давлатӣ 2,3 баробар ва тандурустӣ 2,1 баробар зиёд шуда, соли 2017 нисбат ба соли 2016 мутаносирано 16 фоиз ва 25 фоиз афзоиш ёфтааст.

Бо назардошти рушди иқтисодӣ мамлақат ва имкониятҳои имрӯзаи молиявӣ аз 1-уми сентябри соли 2018 музди меҳнати кормандони соҳаҳои бучетӣ зиёд карда мешавад. Аз ҷумла, музди меҳнати кормандони мақомоти ҳокимият ва идоракунии давлатӣ, муассисаҳои маориф, илм, фарҳанг, варзиш, тандурустӣ, муассисаҳои соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ ва дигар ташкилоту муассисаҳои бучетӣ 15 фоиз, инчунин, музди меҳнати кормандони мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва хизматчиёни ҳарбӣ 10 фоиз

боло бурда мешавад.

Ҷиҳати асосӣ ҷомеаи мо ин пиронсолон мебошад, ки аз ҳисоби нафақа бояд зиндагонӣ намоянд. Ҳадди ақал ва ҳадди ниҳии нафақа аз рӯи синну сол ва нафақаи заминӣ, инчунин, нафақаҳои меҳнати шаҳрвандон ба ҳисоби миёна то 15 фоиз, стипендияи донишҷӯён ва дигар намуҷҳои стипендия низ 15 фоиз афзоиш меёбад.

Таъмини шаффофият дар ҳар самти қор ва зиндагӣ муҳим мебошад. "Аз ин лиҳоз, мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилоятҳо ва шаҳру ноҳияҳо бояд ҷиҳати баланд бардоштани самаранокии ва таъмини шаффофияти истифодаи маблағҳои бучетӣ, инчунин, ташаққули сарчашмаҳои иловагии бучетҳои маҳалӣ тадбирҳои мушаххас андешанд", то ин ки бовари мардумро сазовор гарданд.

Бо мақсади боз ҳам содда, сабук ва шаффоф гардонидани ҷараёни андозсупорӣ қисмҳои асосии соҳаҳо аз андозсупорӣ озод карда

шуданд. Ҳукумати кишвар дар ин самт, вобаста ба тақмили низоми маъмурикунонии андоз боз ҳам чораҷӯӣҳо ба роҳ хоҳад монд.

Солҳои пешин мардуми мо пурра дар фасли зимистон бо қувваи барқ таъмин набуд ва ин яке аз мушкилоти асосии зиндагӣ ба ҳисоб мерафт. Бо роҳандозӣ гардидани тадбирҳои Ҳукумати мамлақат дар ин самт аввалин бор дар замони соҳибистиклолӣ дар давраи тирамоҳу зимистон аҳолии кишвар ва соҳаҳои иҷтимоиву иқтисодӣ бо нерӯи барқ бемаҳдудият таъмин карда шуд ва то се соли дигар баъзе қорҳои ба анҷом расонидан зарур аст, то ба истиқлоли пурраи ин соҳа расем.

Яке аз мушкилоти дигар таъмини аҳоли ба озуквории хушсифат ва тоза мебошад. "Ҷиҳати пешгирии воридоти молу маҳсулоти пастсифат ва ғайристандартӣ мақомоти ваколатдорро зарур аст, ки доир ба риояи ҳатмии Қонуни Чумхурии Тоҷикистон "Дар бораи ҳимояи ҳуқуқи истеъмолкунандагон" чораҳои таъхирнопазир андешанд ва дар ин самт Барномаи бехатарии маҳсулоти озуквориро таъйин ва амалӣ намоянд.

Ҳукумати кишвар вазифадор карда шуд, ки бо назардошти талаботи воқеии аҳолии мамлақат ба маводи озӯқа ва дастрасии сокинон ба физои хушсифат барномаи нави давлатии амнияти озуквориро таъйин ва татбиқ созад.

Барои мукамал гардонидани низоми идораи давлатии санитариву фитосанитарӣ, стандартизатсия, сертифициатсия ва назорати байторӣ тағйиротҳои сохторӣ дар ин самт зарур аст.

Ҷиҳати дигаре, ки дар Паёми имсола садо дод ривож ва инкишофи сайёҳӣ дар Тоҷикистон мебошад.

"Сайёҳӣ яке аз соҳаҳои муҳими ба шугл фаро гирифтани аҳолии қобили меҳнат, баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум, рушди дигар соҳаҳои хизматрасониву истеҳсоли, инчунин муарифкунондаи таъриху фарҳанг, табиат ва анъанаҳои миллии ба ҳисоб меравад".

Барои рушди ин соҳа дар кишвар ҳамаи заминаҳои зарурии меъёриро ҳуқуқи фароҳам оварда

шуда, илова бар ин як силсила чораҳои ҳавасмандкунӣ низ татбиқ гардидаанд.

Тоҷикистон кишвари кӯҳсор аст. Тамоми зебоӣҳо дар ин макон ангора шудаанд. Намешавад онро бо сухан ифода кард. Онро бояд дид ва эҳсос кард. Кишварест офтобӣ ва меҳмоннавоз ва меҳмондӯст.

Барои ба вучуд овардани тағйиротҳои ҷиддӣ дар мамлақат рушди нерӯи инсонӣ ва зеҳнӣ лозим аст.

Нишондиҳандаҳои рушди нерӯи инсонӣ аз се самти асосӣ - дастрасӣ ба таҳсилот, тандурустиву дарозумӣ ва сатҳи шистаи зиндагӣ иборат мебошанд.

"Махсусан, мо дар соҳаи илму маориф иқдомоти ҷиддиро роҳандозӣ карда, ислоҳот ва навсозиро босуръат пеш бурда истодаем". гуфт мӯхтарам Эмомалӣ Раҳмон дар назди вакилони мардумӣ дар толори порлумони кишвар.

Мувофиқи назарсанҷие, ки соҳмонҳои бонуфузи ҷаҳонӣ доир ба кишварҳои рӯ ба инкишоф анҷом

додаанд, соли 2017 Тоҷикистон аз рӯи 4-нишондиҳанда: дастрасӣ ба таҳсилот, сифати таҳсилот, сармояи инсонӣ ва қобилияти рақобати он дар миёни 101 давлати ҷаҳон ҷои 54-умро соҳиб шудааст.

Ҳукумати мамлақат, бо назардошти он, ки саломатии мардум шартӣ муҳимтарини пешрафти мамлақат мебошад, ба ҳалли маъсалаҳои вобаста ба тандурустии аҳоли эътибори аввалиндараҷа мебахшад. Дар ин самт қорҳои нотаом хеле зиёданд. Онҳоро тадриҷан бояд ба анҷом расонид. Чунки саломатӣ маҳаки асосии ҳамаи комёбиҳо ва зиндагии бомаро ва ороми инсон ва ҷомеа мебошад.

Дар давоми 26-сол дар кишвар барои таъмин намудани аҳоли ба соҳаҳои иҷтимоӣ бо оби тозаву босифати нушоқӣ, ки омилҳои асосии ҳифзи саломатӣ мебошад, ба маблағи қариб 1-миллиард сомонӣ лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ ва кӯмаки беруна амалӣ гардида, дар ин самт татбиқи лоиҳаҳо боз ба маблағи 1,2 миллиард сомонӣ идома дорад.

"Дар соҳаи тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳоли ислоҳот бомаро идома ёфта, дар натиҷаи мунтазам афзудани маблағгузорӣ дар ду соли охир садҳо муассисаҳои нави тандурустӣ, ки дорой таҷизоти замонавии тиббӣ мебошанд, мавриди истифода қарор гирифта, сатҳи сифати хизматрасонии тиббӣ ба аҳоли беҳтар шуда истодааст".

Тоҷикистон дар Конститутсияи худ комилан иқрор аст, ки кишвар, кишвари иҷтимоӣ аст ва барои ҳар нафар зиндагии шистаро фароҳам меорад.

"Аз ин нӯқта назар ба раванди солимгардонии маъҷубон, дастгирии иҷтимоии табақаҳои осебапазир аҳоли, аз ҷумла кӯдакони ятиму бесаробмонда, оилаҳои камбизоат ва дастрасии онҳо ба хизматрасонии тиббӣ иҷтимоӣ таваҷҷуҳи хос зоҳир шуда, дар ин самт ҳамаи тадбирҳои саривақти рӯи даст гирифта шудаанд.

Масалан, маблағгузориҳои хона-интернатҳои ятимон, маъҷубон ва пиронсолон дар як сол ба як бошанда 21 ҳазор сомонӣ ва хонаи кӯдак ба як кӯдак 15 ҳазор сомонӣ

рост меояд, ки нисбат ба соли 2010 мутаносибан қор ва дуҷумин баробар зиёд мебошад.

Барои мактаб-интернатҳои низоми маорифи кишвар бошад, ба як хонанда дар як сол аз бучети давлат ба ҳисоби миёна 7500 сомонӣ маблағ сарф карда мешавад, ки афзоиши он дар ҳафт соли охир беш аз се баробарро ташкил мебахшад" омадааст дар Паёми сарвари кишвар.

Маъсалаҳои вобаста ба тайёр кардани кадрҳои соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ, қорӣ намудани шаклҳои инноватсионии қорӣ иҷтимоӣ ва таъмини муҳити дастрас барои маъҷубон имрӯз дар воқеъ беҳбудиро тақозо дорад, чунки бе кадрҳои соҳибтаҳассус намешавад ин қорҳои ба анҷом расонем.

Дар фарованди сухан қайд намудан ба маврид аст, ки Аз Паём то Паём раёсати Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон, кормандони соҳаи иҷтимоӣ ва дигар сохторҳои донишгоҳ дар қатори дигар мардуми шарифи Тоҷикистон то имкон буд баъзе қорҳои ба анҷом расониданд.

Масалан бахшида ба иди байналмилалӣ Наврӯз, ба 19-нафар, дар арафаи ҷашни Истиқлолияти Чумхурии Тоҷикистон ба 21-нафар ва бахшида ба рӯзи Конститутсияи Чумхурии Тоҷикистон, рӯзи Президент, 25-солагии Иҷтисоии 16-уми Шӯрои олии Тоҷикистон, рӯзи Парчами миллии ва инчунин рӯзи маъҷубон ба 28-нафар донишҷӯёни ятим, маъҷуб ва бепарастор кӯмак дар ҳаҷми 300-сомонӣ расонида шуд.

Дар асоси мактубҳои Вазорату идораҳои дахлдор ва аризаҳои муруҷиатӣ ба 43-нафар донишҷӯён аз оилаҳои камбизоат ва маҳрум аз падар ё модар дар ҳаҷми 300-500 сомонӣ, ба миқдори 13100 (сездаҳ ҳазору сад) сомонӣ кӯмакпулӣ ҷудо гардид.

Инчунин, бо назардошти ваъзи иҷтимоӣ-иқтисодии оилавӣ ба 14-нафар донишҷӯён имтиёзҳои шартномавӣ, аз ҷумла озод намудан аз пардохти маблағи таҳсил ё гузаронидан ба гурӯҳҳои роӣгон бо маблағи умумии 56350 сомонӣ муқаррар карда шуд.

Дар арафаи ҷашни Наврӯз ҳамчун ёрии башардӯстона дар ҳаҷми 1500-сомонӣ (орд, макарон, шакар, раванг, биринҷ, гречка) ба мактаб-интернатҳои чумхуриявӣ барои кӯдакони ятим ва бепарастори ноҳияи Шамсиддини Шохӣ расонида шуд.

Маҳфили волонтиёрии "Эко+"-и Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон дар арафаи соли нави мелодӣ ба 70-нафар тарбиягирандагони хона интернати № 1-и ноҳияи Фирдавӣ ба маблағи 700-сомони тӯхфаҳои соли нави тақдим намуданд.

Дар арафаи ҷашни Наврӯз раёсати Донишгоҳ ба 496-нафар, бахшида ба муносибати ҷашни Истиқлолияти давлатии Чумхурии Тоҷикистон ба 463-нафар ва дар арафаи соли нави мелодӣ ба 500-нафар кормандони маъмури ва ҳайати профессорону омӯзгорони донишгоҳ мукофотпулӣ дар ҳаҷми 580175-сомонӣ ҷудо намуд.

Барои сохтани ояндаи солим ва пешрафта зарур аст, ки ҳамагон аз рӯи виҷдону имони пок даст ба қорҳои рӯзмара занем ва бо ин васила кишварамонро рушд дода, ояндаи фарзандону наберагони худ ва пеш аз ҳама миллатро таъмин созем.

М. Ҷайчиева,
сармутахассиси шугъбаи
масоили иҷтимоӣ.
З. Шукророва, мудири шугъбаи
масоили иҷтимоӣ.
Ф. Одинаева, магистранти
курси 2-юми факултети
иқтисодиёти ҷаҳон.

ИСТИФОДАИ ВОСИТАҲОИ ТЕХНИКӢ ВА МОҲИЯТИ ОН ДАР ДАРС

Яке аз навгониҳои муосир дар соҳаи таҳсилоти ин истифодаи технологияи иттилоотӣ ба шумор меравад, ки рӯз ба рӯз инкишоф меёбад ва он албатта, ба моҳияти замон созор аст. Маълум аст, ки барои самарабахшгардонии натиҷаи раванди таълим ё ба донишҷӯён омӯзонидани маводи таълимӣ, пеш аз ҳама дар онҳо ба вуҷуд овардани шавқу ҳавас муҳим мебошад. Яке аз воситаҳои муҳим дар раванди таълим истифодаи воситаҳои аёнӣ, аз ҷумла техникӣ мебошад.

Мақсади асосии таълим бо роҳи технологияҳои муосир ин баланд бардоштани сатҳи дониш ва дарки мавзӯҳои забони тоҷикӣ бо роҳҳои гуногуни навин мебошад. Омӯзгор дар даврони имрӯза бояд аз аҳамияти ҳар як гурӯҳи воситаҳои техникӣ муосир хабардор бошад, зеро даврони имрӯзаро замони илму техника меноманд. Истифодаи воситаҳои техникӣ дар раванди дарс асосан бо намоиши асбобҳо, таҷрибаҳо, кинофилмҳо, слайдҳо, силсилаи воситаҳои аёнӣ, истифодаи компютер ва сомонаҳои интернетӣ вобаста аст. Пеш аз он, ки ба донишҷӯён филм намоиш дода мешавад, муаллим онро бояд аз назар гузаронад, саволҳои зарурӣ тартиб диҳад ва мавриди намоиш диққати донишҷӯёнро ба он масъалаҳои асосӣ ҷалб намояд ва хулосаи онҳоро доир ба намоиши филм фаҳмад.

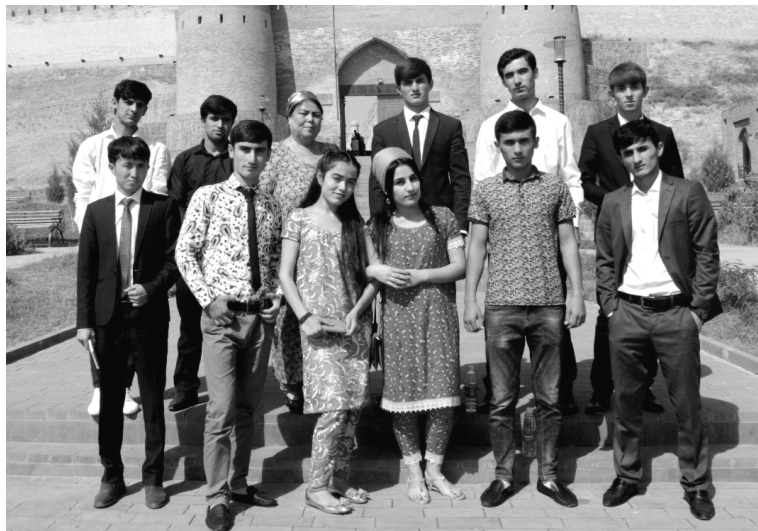
Истифодаи компютер ва сомонаҳои интернетӣ дар раванди таълим воситаи замонавӣ буда, он бо дастгирии бевоситаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳоло тамоми муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии компютерҳо таъмин гардидаанд ва аксарияти хонандагону донишҷӯён аз истифодаи технологияи муосир истифода бурда метавонанд.

Дар кафедраи забони тоҷикӣ Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон бошад, истифодаи слайдҳо дар раванди таълим яке аз воситаҳои самарабахш доништа шулдаст. Аксарияти омӯзгорони ин даргоҳ бе слайдҳои таълимӣ ба дарс ҳозир намешаванд. Бояд қайд кард, ки истифодаи слайдҳо асосан мазмуни мухтасари маводи таълимиро дар бар мегирад. Бо ин роҳ омӯзгор имкони бештар пайдо менамояд, ки дар раванди таълим фаъолияти донишҷӯёнро назорат кунад ва баҳузурӣ намояд. Гуфтан ҷои аст, ки истифодаи воситаҳои техникӣ дар дарсҳо ба шури донишҷӯ таъсири мусбат мерасонад.

**М. Эшонова, муаллими
калони кафедраи забони тоҷикӣ**

ОДОБ - ҲУСНИ ҶАВОНОН

Одоб ҳусни инсон аст. Оре, шаҳси одоби ҳамаидадошта аз нафарони беадаб бо рафтору кирдор бо ақлу дониш, заковату ҳунар, фарҳанг ва ҳисси ватандӯстию ватанпарварӣ фарқ мекунанд.

Бузургони илму адаб оид ба одоби ахлоқӣ ҳамаидаи ҷавонон дар ҷомеа тавачҷӯх зоҳир намуда, адабро ганҷи бебаҳо шуморидаанд.

Дар ҷомеа наврасону ҷавононе вомехӯранд, ки қоидаҳои одобро риоя намеkunанд. Вақтҳои охир сафи ин гуна ҷавонон якҷанд маротиба зиёд гашта, боиси нигаронии аҳли ҷомеа гардидаанд.

Дар ин ҷо мо падару модарон, калонсолон дар кӯчаҳо, ҷойҳои ҷамъиятӣ аз тарафи ҷавонону наврасон беадабиро дида, бепарво

мегузарем. Ин амали бемавқеъ ба андешаи ман яке аз хатоҳои асосии калонсолон дар тарбияи ҷавонон мебошад.

Дар тарбияи ҷавонон бисёртар падару модарон бояд саҳми худро гузоранд. Чӣ хеле ки меғунд адабомӯзиро бояд аз гаҳвора омӯхт. Бо аллаи худ дар сари гаҳвора модар дар дили фарзанд ҳисси ватанпарвариро ватандӯстӣ, меҳрубон будан нисбати волидайн, ҳурмати калонсолон, муҳаббат ба оила ва омӯхтани илму донишро ҷой медиҳад.

Мо омӯзгорон дар навбати худ вазифадорем, ки ҷавононро дар рӯҳияи одоби ахлоқӣ ҳамаида тарбия намуда, завқ ва қобилияти зеҳнии онҳоро такмил диҳем.

Дар ҳар ҷомеа ва оилае, ки адаб дар мадди аввал бошад, осудагии хушбахтӣ ва камолоти пешрафт бештар мегардад. Барои ин, бояд ҳуди мо пеш аз ҳама одоби ахлоқӣ ҳамаида дошта бошем, то тавонем ҷавононро ба дунёи зебои адаб ҷидоят намоем, ҷавонон ояндаи миллатанд. Агар мо онҳоро дуруст тарбия намоем ояндаи худро хуб барпо менамоем. Маҳз ҷавонон метавонанд бо дониши худ, бо ақлу заковати худ, бо илми худ моро оянда дар ҷаҳон муаррифи намоянд, байрақбардори ватани азизамон шуда, ояндаро дурахшон намоянд.

Мавлоно Абдураҳмони Ҷомӣ хеле хуб таъкид намудааст:

**Боядат аввал адаб
андӯхтан,
Пас дигар касро адаб
омӯхтан.**

Ҷавонӣ ин шоҳроҳи зиндагист, ки онро бояд дуруст дарк кард, ҷавонӣ тезгузаранда буда, ба қафо нигариста намешавад, яъне ҷавонӣ барнагарданда мебошад. Ҷавонӣ даврҳои тиллоӣ буда, аёми салтанату комёбӣ дар ҳамин давр мегузарад. Ҷавонӣ ин ситораи раҳшон мебошад, ки фақат як бор дар осмони умр ҷило медиҳад.

Чӣ хеле ки меғуем ҷавонон ояндаи кишвари мо, ҷавонон ояндаи миллати мо мебошанд. Барои ба ин ноил шудан, онҳо бояд бештар китоб хонанд, илмомӯзӣ кунанд, забон омӯзанд, худро дар ҷаҳон бо доништани технологияи муосир ва нанотехнология муаррифи карда тавонанд.

**М. Абдуллоева,
устоди ДТТ, куратори
гурӯҳи 149010102 т**

БАРОИ ЯҚДИГАР ЧУН ШАМЪ БОШЕМ

Дар толори Эко+ бахшида ба Рӯзи байналмилалии маъҷубон Департаменти равобити хориҷӣ ва масоили иҷтимоӣ бо донишҷӯёни маъҷуб, ятим ва як гурӯҳи иқоматкунандагони хобгоҳи донишгоҳ бо иштироки Раупова Санавбар - директори ташкилоти ҷамъияти маъҷубон "Киштӣ" вохӯрӣ доир намуданд.

Вохӯриро мудире шуъбаи равобити байналмилалӣ Хаёл Бобоев хусни оғоз бахшида, дар бораи вазъи донишҷӯёне, ки имкониятҳои таҳсилоти маълумот дода, қайд карданд, ки Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва роҳбарияти донишгоҳ ба ин гурӯҳи донишҷӯён аҳамияти махсус зоҳир намуда, доимо аз шароити зиндагӣ ва хониши гурӯҳҳои донишҷӯёни ниёзманд хабардор мебошанд ва барои рангину гуворо намудани ҳаёти онҳо талаш варзида, онҳоро ҳеҷ гоҳ дар танҳой намегузоранд.

Ҷамчунин изҳор доштанд, ки дар арафаи Соли нави мелодӣ донишгоҳ ба ҳар кадоми онҳо дар ҳаҷми 300 сомонӣ кӯмаки молӣ расонид.

Инчунин, Бобоев Х.Б., аз ҷониби Департамент ба 9 нафар донишҷӯёни маъҷубе, ки дар қорҳои ҷамъиятии донишгоҳ фаъолона ширкат намуда, бо баҳои хубу аъло таҳсил менамоянд, ифтихорномаҳо супорид.

Бояд тазакур дод, ки дар донишгоҳ дар нимсолаи якуми соли хониши 2017-2018 17-нафар, аз ҷумла 1-нафар маъҷуби гурӯҳи 1-

ум, 13-нафар маъҷуби гурӯҳи 2-юм, 2-нафар маъҷуби гурӯҳи 3-юм, 1-нафар нуқсонӣ маъҷубидошта ва инчунин 4 нафар донишҷӯёне, ки нуқсонӣ маъҷубӣ доранд аммо ҳуҷҷати тасдиқкунандаи тиббӣ надоранд, таҳсил менамоянд.

Дар вохӯрӣ директори ташкилоти ҷамъияти маъҷубон "Киштӣ" Раупова Санавбар суҳан ронда, аз иқдоми гирифтаи донишгоҳ арзи сипос намуданд. Номбурда дар бораи вазъи иҷтимоӣ ва Конвенсия оид ба ҳуқуқҳои маъҷубон маълумот доданд. Қобили қайд аст, ки меҳмони гиромии мо бори сеюм аст, ки ба донишгоҳ ташриф оварда, дар бораи худ ва ташкилоташон маълумоти муфид ва заруриро ироа менамоянд.

Дар фарҷом тибқи барнома ба аҳли нишаст барномаи консертии омодакардаи донишҷӯён бо навою суруд ва саҳнаҷаю презентатсияҳо пешкаш карда шуд.

Аз ҷумла, Нозиров Баҳодур - донишҷӯи курси якуми факултети муҳандисӣ-технологӣ қироати рӯбӯиёт аз эҷодиёти Умари Хайёми Нишопурӣ, Комронҷони Алӣ - донишҷӯи курси якуми факултети менеҷменти молиявӣ ва инноватсионӣ бо суруди "Қишлоқаи ман", презентатсия аз ҷониби Ҷаъфарзода Ҳасани Гулмаҳмад - донишҷӯи курси дуҷуми факултети муштараки тоҷикӣ-украинӣ, презентатсияи навбатӣ дар иҷрои донишҷӯёни курси якум Каримзода Панҷшер аз факултети телекоммуникатсия ва таълимоти касбӣ ва Султонзода Нурмаҳмад аз факултети муштараки тоҷикӣ-украинӣ писанди ҳозирин гардид.

Дар барномаи пешниҳодшуда ровиён Искандарова Зубайда - донишҷӯи курси якуми факултети менеҷменти молиявӣ ва инноватсионӣ ва Маҳмадалиев Шукрулло - донишҷӯи курси якум аз факултети иқтисодӣ ҷаҳон ва маркетинг аз ватану ватандорӣ, садоқату вафо, самимияту адолатнокӣ, ишқу муҳаббат шеърҳо қироат намуда, ҷорабинии мазкурро рангину гуворо намуданд.

**Султонҷони Нуралӣ, донишҷӯи курси 3-юми
факултети телекоммуникатсия ва таълимоти касбӣ**

I think, it is impossible to imagine present life and activity of human being without personal computers and many other electronic goods. Computers control stop lights and factory operation they links schools, businesses, Governments and people around the world. Without the computer space programmers and the 21st century would be impossible. There are computer chips in cars, radios, televisions and home appliances.

Computers today are running our factories, planning our cities, teaching our children and forecasting the possible future we maybe hear to. In the new age of exploration the computer is solving in millions problems of a generation of mathematical would need years to solve without its help.

Computers are the most rapidly changing sphere of modern technology.

THE COMPUTER REVOLUTION

There are a lot of electronic libraries at schools, universities, colleges. The Internet is the biggest and the most important computer net book in the word. Now it is used by more than million people. The Internet is made of thousands of computer networks. These networks are connected by special computers that are called routers. Computers can be linked to the Internet by telephone liners, fiber-optic cables and satellite links.

People go there to use Internet, computers to read, to search news, reports essays, to inquire about the countries, history, to learn languages and to participate at forums, discusses and chats. One of the greatest opportunities for students and teachers is to have a chance joined the chat to learn about exchange programs and to

improve their professional skills. They can get together to talk through video conferencing capabilities of the Internet. This unique live online meeting enabled the students to see each other not thinking about the long distance and time difference they had. They can see each others work activities and be in touch with each other to exchange ideas and share experiences using the Internet Communication Tools like Email and Skype. Such forums, chats and conservations' students have on the Internet help them understand in order to achieve their career goals they need to create a path for themselves to higher educations. The students can use all computer programmers, prepare Presentations at all subjects or themes.

Nobody owns the Internet, but

everybody can put up a website. Some sites are controlled, but most sites are not. People can find valuable information on the net every day.

There are many kinds of entertainments for children today: books, movies, games and sports are only a few of the possibilities. Television is one of the newest kinds of entertainments. But computers change all of them. People can watch films, listen to music, learn their favorite school programmers, work, do essays, use Internet finding everything there and use as a notebook during the lectures and meetings. People can relax playing on computer games such a cards or chess. So the Computer has had a good influence on children because it offers educational programs for them.

**The assistant of the department of the
foreign languages Rahimova Q.D.**

САДА - НАХУСТИН МУЖДАИ БАҲОР

Чашни Сада дар масири таърих ҷойгоҳи хосса дошта, ҳангоми давлатдории Ашкониён, Сосониён ва Сомониён бо тантанаву шукӯҳи тамоми истиқбол мегардид. Беҳуда нест, ки дар бузургдошти Сада шоири тавоно Фарруҳӣ (асри XI) чунин овардааст:

Сада омад, ки туро мужда диҳад аз Наврӯз,
Мужда бипзиру бидеҳ хилъату қораш ба тироз.

Сада яке аз чашнҳои қадимаи мавсимии халқиятҳои ориёнаҷод ба шумор меравад, ки рӯзи 10-уми моҳи Баҳмани солшумории шамсӣ таҷлил мегардид, ки мутобиқи солшумории мелодӣ ба ҷойи шаби 30-юм ва оғози санаи 31-уми январ рост меояд. Аҷдодони барӯманди мо шабу рӯзро алоҳида ҳисоб мекарданд, ки он дар якҷоягӣ то расидани Наврӯз 100 шабу рӯзро ташкил менамуд. Иди Сада дар ҷойи чиллаи калон чун рамзи гузаштани сардиҳои зимистон одатан муждае аз наздик расидани баҳор меовард. Мардум, баҳусус деҳқонон дар шаби Сада бори дигар бузургдошти Худои гармию фурӯғи минойи Митра (Меҳр)-ро ёдоварӣ намуда, ба поси он гулханҳои бузург меафрӯхтанд ва шодиву хушҳолӣ менамуданд. Сада моҳиятан пирӯзии рӯшноиро бар торикӣ ифода намуда, бо тантанаи оташафрӯзӣ омадани фасли баҳору муждаи пешакии Наврӯзро мерасонд.

Сарчашмаҳои таърихӣ ва бозёфтҳои бостоншиносӣ гувоҳӣ медиҳанд, ки бузургдошти оташ ва ойини Меҳрпарастӣ дар миёни гузаштагонӣ тоҷикон ва дигар халқҳои форсизабон тақрибан даҳдӯздаҳ ҳазор сол пеш, дар сарзамини паҳновари "Айрӣнам Ваеҷаҳ" ("Фароҳнои Ориёно") падида омадааст. Дар ин ҳама замина чашнҳои мавсимии Шаби Ялдо ва Сада зимни мушоҳидаҳои бурҷҳои фалак, ҳаракати Офтоб ва дигар ҷирмҳои кайҳонӣ маълум гардидааст.

Абулқосим Фирдавӣ дар "Шоҳнома"-и беэволаш пайдоиши чашни Садаро ба подшоҳи дуо-

ми пешдодӣ Хушанг нисбат медиҳад. Мувофиқи нигориши ӯ Хушанг ба мардум тарзи афрӯхтани оташро омӯзонид ва чашни Садаро бунёд гузошт. Хушанг рӯзе ҳамроҳи ёронаш ба шикор мерафт. Дар шикоргоҳ мори сиёҳи дарозро дучор омад, ки ба одамон ҳамла меовард. Санги калонеро бардошта, сӯи мор ҳаво дод ва он санг ба санги дигаре бархӯрд, шарора афканд. ӯ аз шарора афкандани ду санг ба ҳайрат монда, онро чун шуои фурӯғи яздонӣ пазируфт ва аз ҳамон рӯз бузургдошти оташро ба ҷо овард. Ин маросим чашни Сада номида шуд, ки онро халқҳои ориёнаҷод пос дошта, дар арафаи фаро расиданаш гулхан меафрӯхтанд. Фирдавӣ пазирии чашни Садаро аз ҷониби Хушанг чунин менигорад:

**Шаб омад, барафрӯхт оташ ба кӯҳ,
Ҳамон шоҳу дар гирди шоҳ он гурӯҳ.
Яке чашн кард он шабу бода х(е)ард,
Сада номи он чашни фархунда кард.
Зи Хушанг монд ин Сада ёдгор,
Басе бод чун ӯ дигар шаҳриёр.**

Абурайҳони Берунӣ дар "Китоб-ут-тафҳим" чашни Садаро рамзи пирӯзии Фаридун бар Заҳроқ шумурда, фарорасии адолату осоишро дар мамлакат ба оташафрӯзии оини Сада нисбат медиҳад. Беҳуда нест, ки яке аз шоирони тавоно Манучехри Дамғонӣ чунин менависад:

**Инак, биёмадаст ба панҷоҳ рӯз пеш,
Чашни Сада талояи Наврӯзи навбаҳор.**

Ҳамин тариқ, Сада рамзи рафтани нимаи зимистон буд, ки ба мардум муждаи нахусти баҳор меовард ва деҳқонро барои кишту кори саҳро ва пазирии бузургтарин чашни баҳор, истиқболӣ Соли нави аҷдодӣ - Наврӯзи оламафрӯз омода мегардонд.

**К. Нурова, дотсенти
кафедраи забони тоҷикӣ**

ОҚИБАТИ ЧИНОЯТ ПУШАЙМОНИСТ

Аз нуқтаи назари ҳуқуқӣ "чиноят" маҳдудиятест, ки инсонро муваззаф менамояд, то аз иҷрои амали нодуруст худдорӣ кунад, ба дигарон зарар нарасонад. Ин маъноеро дорад, ки агар шахс ба чунин амал даст занад, амали ӯ хилофи қонун аст.

Ба ин мазмун амали "чиноятӣ" гуфта он ҳаракату амалҳоро меноманд, ки шахс медонад, ки "амали кардаи ӯ хилофи қонун аст", медонад, ки "чунин амал ба таассуроти манфӣ ё ба зарари нафаре равона мегардад" ва барои "амали сохтани амалу ҳаракат қодир аст". Яъне дидаву донида содир менамояд. Аз ин ҷост, ки шахс ба ҷазо ва ҷабс мубтало мешавад. Подоши ҳама кирдори ношоиста ва зараровар ҷазо аст.

Чиноятҳои гуногунеро метавон номбар кард, ки новобаста аз синну соли табақаҳои гуногунӣ ҷамъият содир мегарданд, ба монанди худкӯшӣ, қаллобӣ, дуздӣ ва ғайра.

Бояд ёдрас шуд, ки аз ҷониби Пешвои муаззамии миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон китоби муқаддаси "Қуръон" бо забони тоҷикӣ тарҷума гардид. Мақсади асосӣ он буд, ки шаҳрвандони кишвар бо забони модарии худ аз навиштаҷоти ин китоби бузург оғайи дошта бошанд. Дар робита ба гуфтаҳои нафарони номақбул ғӯш надиҳанд ва ба амале, ки маҳдуд гардидааст, даст назананд. Аз фарҳангии миллии худ берун қадам наниҳанд.

Дар анъанаҳои миллии мо ҳурмату эҳтироми падару модар, зан, ҷой дошта бошад ҳам, имрӯз бо дастгирии халқи кишвар Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд" ва дигар қонунҳо, ки ба беҳбудии зиндагии мардум равона гардидаанд, арзи ҳастӣ намуданд, ки рафтору амалҳои

фарҳангиро дар низоми муайян қарор бидиҳанд.

Тавре дар боло қайд гардид, шахсе, ки ба чиноят даст мезанад, амали он дидаву донида аст. Ҳастанд мушкилиҳое, ки дар зиндагӣ таъсиррасонанд, вале қабл аз содир намудани амалҳои ношоиста мебояд андеша кард. Масалан, мо медонем, ки баъзан бархӯрди дағал ва зӯровари нисбӣ метавонад боиси рафтори нодуруст ва зиёноварӣ ба шахси дигар гардад. Омилҳои мазкур рафтори шахсро то дараҷае тағйир медиҳанд, ки дар ҳолати маъмулӣ ӯ аз чунин рафтору кирдори ғайриахлоқӣ парҳез мекунад. Барои далели фикр ин ҷо мехоҳам, аз ду ҳолати чиноятӣ, ки худ шохид будам, нақл намоям.

Дар охириҳои замони Шӯравӣ дар яке аз ноҳияҳои дурдасти ватанамон ба ҳайси корманди мақомоти қудратӣ фаъолият доштам. Ҷавонписаре аз худуди шаҳри Душанбе (маҳаллаи Южний) ба ноҳияи мо ба айёдати хешу табор омада, дар ин вақт бо мӯйсафеди посбони як қорхона шинос шуда, ба "Стабилизатор"-и посбонхона чашм ало мекунад. ӯ пас аз меҳмонию муваққатӣ андешаи рабудани стабилизаторро нақша кашида, онро дуздада ба масофаи тақрибан 5-6 километр дуртар, дар хонаи тағояш пинҳон мекунад. Мӯйсафед, аз ҳодиса бархӯрдор гашта, бо ариза ба мақомоти қорхона дохилӣ муроҷиат намуд. Муддате нагузашта он писар дастгир шуда, стабилизатор ба соҳибаш баргардонида шуд. Мӯйсафед меҳмон будани чинояткорро асос намуда, аз гуноҳи ӯ гузашт. Ин амали "меҳмон" брӯи тағояшро дар назди ҳамдигарон паст намуд. "Меҳмон" бо хайрхоҳии мӯйсафед доғи судӣ нагирифт, аммо аз карда сахт пушаймон шуд.

Ҳолати дигар дар вақти чамъоварию кирмак дар фасли

тобистон рух дод. Ҷавоне бо номи И. бо ду рафиқаш Ф. ва А. ба чамъоварию барги дарахти тут (хӯроки кирмак) ба хонаи бобояш Ш. мераванду ҳангоми чидаи барги тут, аз баландии шохи дарахт магнитофони ҳамсоия бобояшро мебинанд, ки дар долони ҳавлӣ қарор дорад. Онҳоро ҳаваси ин магнитофон пайдо мешавад. Ин се нафар бо маслиҳат дар якҷоягӣ баъди намози шом вориди хонаи ҳамсоия бобои И. мешаванду магнитофонро, ки 141 сӯм арзиш дошт, медузданд. Ин бачаҳо аз оилаи шахсонӣ обрӯманд буданд ва волидони онҳо барои пинҳон доштани гуноҳи фарзандон чи қорхое, ки накарданд. Масалан, яке аз онҳо барои он ки писараш ба маҳбас наафтад, ӯро ба беморхонаи рӯҳии ноҳияи Ленин (ҳоло ба номи Рӯдакӣ) хобонид, аммо ин ҳилаи ӯ асар накард. Ҳила ошкор гардид ва чинояткорон ҷазо ва доғи судӣ гирифтанд.

Нақли танҳо ин ду ҳодиса кофист, ки подоши ҳар гуна чиноят пушаймонист. Мутаассифона, имрӯз низ баъзан мушоҳида мекунем, ки бархе аз ҷавонон дар ҷойҳои чамъиятӣ, дар худуди муассисаҳои илмӣ, дар дохили нақлиёт ба гуфторҳо ва таҳқиру дашон ба яқдигар ҳарф мезананд. Набояд фаромӯш кард, ки чунин амалҳо ҳам тибқи қонун чиноят аст. Дар бисёре аз ин ҳолатҳо қабрида арзу шикоят намекунад, мардум худдорӣ карда муроҷиат намекунд, набошад дар ҳолати пай дар пай такрор намудани чунин кирдорҳо шахс ба ҷавобгарӣ мубтало мегардаду доғи судӣ мегирад. Мо бояд ҳамагон дар ҳолатҳои мушоҳида намудани амалҳои номатлуб бетарафӣ накарда, дар пешгирии онҳо саҳмгузор бошем.

**Ш. Абдуллоев, омӯзгори
калони кафедраи
тарбияи ҷисмонии ДТТ**

ТАРБИЯИ ХУДШИНОСИИ МИЛЛИИ ХОНАНДАГОНУ ДОНИШЧҶҮЁН

Тарбияи ифтихори миллӣ, худшиносиву ватандӯстӣ ва фазилатҳои неки инсонӣ аз синни кӯдакӣ дар оила ва таҳсил дар мактаб оғоз меёбад. Мо дар тарбияи насли наврас як механизми комили тарбия - мактаб, оила ва ҷомеаро ташаккул медиҳем. Оилаву мактаб ва аҳли ҷомеа бояд хонандаро якҷоя тарбия кунанд ва ӯро ҳамчун шаҳрванди сазовори давлат ва ҷомеа ба воя расонанд.

Падару модар бояд бо мактаб робитаи доимӣ дошта, ба таълиму тарбияи фарзандони худ ҷиддӣ машғул шуда ба масъалаи касбинтихобномаи онҳо низ эътибор дода, онҳоро ба марказҳои касбомӯзӣ ва коллеҷу хунаристонҳо равона созанд.

Хонандагон ва донишҷӯён бояд дар ҳама қорҳои ҷомеа фаъол бошанд, ташаббусҳои созанда пешниҳод намоянд, рамзҳои давлатӣ, муқаддасоти миллӣ ва дастовардҳои истиқлолиятро ҳифз кунанд. Онҳоро мебояд бо амалҳои неки баҳри андӯхтани илмҳои муосир, донишҳои фанҳои дақиқ, аз ҷумла физика, математика, химия, астрономия, донишҳои техникаву технология ва забонҳои хориҷӣ, аз қабилӣ русию англисӣ, чораҳои зарурӣ андешида, дар оянда

донишманд ва мутахассиси арзанда шуда, дар раванди давлатдории навин бо саҳмгузорию мавқеи хоссаро касб намояд.

Зиндагии имрӯзаву ояндамон аз наслҳои нав маърифати баланд, ҷаҳонбинии васеъ, дониши амиқ, донишҳои технологияи навтарин ва забондониро талаб мекунад. Танҳо тавассути ақлу хирад, донишу истеъдод метавон ба рушди ҷомеа тақони ҷиддӣ бахшид ва ба сӯи фардои нек устуворона қадам ниҳод.

Дар ҳар як хонадон бояд китобхонаи шахсӣ вучуд дошта бошад, то ки наслҳои имрӯзу оянда, махсусан, наврасону ҷавонон ба китоб унс гиранд ва қадр кардани онро ҳамчун манбаи донишу маърифат омӯзанд. Дар ин қор падару модарон намунаи ибрат буда, метавонанд шавқи китобхониро дар дилу шуури фарзандон бедор кунанд.

Ваҳдати миллӣ ба пешрафти илму маориф замина ва роҳҳои навро муҳайё сохт, ки имрӯз мо шукронаи онро карда, дар фазои сулҳу ваҳдат ба таълиму тарбия ва таҳқиқу тадрис машғулем.

**Қ. Раҳимова,
ассистенти кафедраи
забонҳои хориҷӣ**

Даҳсолаи байналмилалӣ амал

«Об барои рушди устувор, 2018-2028»

ОБ - САРЧАШМАИ ҲАЁТ

Об ҳаст - ҳаёт ҳаст. Ҳамаи маҷудоти олам, аз одам то ҳайвоноти парандаҳо, ҳашароту наботот ва дарахтону рустаниҳо бе об вучуд дошта наметавонанд. Об дар ҳаёти инсон чизи қиммат аст. Дар ҳақиқат, зиндагиро бе об тасаввур кардан аз имкон берун аст. Обро гаҳвораи ҳаёт дар рӯи замин меғӯянд. Оби табиатро ба ду гурӯҳ ҷудо мекунад: оби ширин: оби дарё, оби чашмаҳо ва оби шӯр: оби баҳру уқёнусҳо ва баъзе кӯлҳо. Мо нисбат ба дигар мамлакатҳои

ҷаҳон сероб ҳастем ва бояд ба қадрӣ ҳар қатраи об бирасем ва онро тоза нигоҳ дошта, ба беҳуда сарф шуданаш роҳ надиҳем. Тоҷикистон аз кӯҳҳои баланд ва дарёҳои азим, ба мисли Сиру Зарафшон, Душанбею Кофарниҳон, Вахш Сурхоб, Панҷ ва чашмаҳои шифобахш иборат аст.

Об захираи бузургест, ки воқеияти он ҷаҳону зиндагониро таровату зебӣ ва сарсабзӣву озодагӣ мебахшад. Захираҳои асосии Тоҷикистон асосан дар пирияхҳо ҷойгир шудаанд. Оби хушсифат дар мамлакатаи мо фаровон буда, пирияхҳои бузургу дарёҳову рӯдҳо, обанборҳо ва оби ширини чашмасорон Тоҷикистонро машхури олам гардондааст.

Тоҷикистон воқеан ҳам дорои захираҳои бойи табиӣ, ҳуллас, биҳишти рӯи замин аст. Об ҳамеша барои инсоният неъматӣ бебаҳо аст. Имрӯз масъалаи оби тоза яке аз проблемаҳои глобалӣ ба ҳисоб меравад, ки қисми зиёди аҳолии сайёра аз оби тозаи ошомидани танқисӣ мекашанд. Дар ҷаҳон миллионҳо одамон ба оби тозаи ошомидани эҳтиёҷманд мебошанд. Дар қисме аз давлатҳои мардум аз оби тоза танқисӣ мекашанд, ки ин ҳолат шаҳрвандон ва роҳбарияти давлатҳоро ба таҳлука андохтааст.

Мадина Камолова, донишҷӯи курси 3-юми ФМБ ва И

ТАҲСИЛОТИ ФОСИЛАВӢ - ШАКЛИ ҚУЛАИИ ОМУӢЗИШ

Таҳсилоти фосилавӣ тарзи амалигардонии раванди таълим бо истифодаи технологияҳои муосири иттилоотӣ ва телекоммуникатсионӣ мебошад, ки таълимро дар масофа бе иштироки шахсии омузгор ва донишҷӯён имконпазир мегардонад.

Таҳсилоти фосилавӣ зинаи нави рушди таҳсили ғоибона буда, дар он истифодаи технологияҳои иттилоотӣ таъмин шудааст. Фарқияти он аз таҳсили ғоибона дар он аст, ки қисми муҳими маводи таълимӣ, пайваста бо муносибат бо омузгор (машварат бо воситаи почтаи электронӣ, скайп, семинарҳо дар режими online) азхуд мешаванд.

Шарти асосии ворид шудан ба система мушаххас намудани рамз (парол) ва логини ҳар як истифодабаранда мебошад, ки ба ин восита метавонад аз имконоти мавҷуда истифода намояд.

Системаи ягонаи идоракунии раванди таҳсилоти фосилавии Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон дар шабакаи глобалии интернетӣ таҳти суроғаи электронии (<http://fossilavi.tut.tj>) фаъолият карда, барои донишҷӯён имконияти сари вақт ва бемамоният дастрас намудани маълумоти заруриро фароҳам меорад. Кори система шаффоф буда, тамоми маълумотҳо марказонида шудаанд.

Яке аз мақсадҳои асосии истифода ва татбиқи чунин система таъмин ва кафолати сифати таҳсил дар донишгоҳ мебошад. Зеро бо истифодабарӣ аз системаи мазкур донишҷӯ имкони соҳиб шудан ба маълумоти заруриро пайдо хоҳад кард.

Ҳангоми ворид шудан ба система тавассути интихоби логин ва пароли шахсӣ донишҷӯ ба саҳифаи ҳеш дохил мегардад ва имкони шиносиро бо маълумоти заруриро пайдо мекунад.

Системаи мазкур ба донишҷӯён имкониятҳои зеринро фароҳам меорад:

- Алокаи доимӣ бо устод, имконияти машварати фаврӣ дар хусуси саволҳои пайдошуда бо истифодаи воситаҳои телекоммуникатсионӣ (почтаи электронӣ дохила, skype ва ғайра);
- Дастрасии маводҳои назариявӣ ва амалӣ дар шакли электронӣ (слайдҳо, презентатсияҳои овознок, видеофрагментҳои дарс);
- Истифода бурдани китобхонаи электронӣ

- Муайян намудани бал аз рӯи фанҳои барои семестри ҳозира ва гузашта;
- Иваз намудани профили худ (ба монанди парол, расм ва баъзан маълумоти иловагӣ).

Устод ҳангоми воридшавӣ ба система ба саҳифаи худ дохил мешавад, ки дар он мувофиқи сарбории ӯ рӯйхати фанҳои, ки дар нимсолаи ҷорӣ дарс медиҳад, ҷой дода шудааст. Устод метавонад барои гурӯҳи интихобшуда маводҳои худро дохил намояд.

Имкониятҳои, ки ба устод пешбинӣ шудааст:

- Гузаштани ахборот ё эълони нав дар гурӯҳи худ
- Иваз намудани профили худ (ба монанди, парол, расм ва баъзан маълумоти иловагӣ)

- Тартиб додан ва сабти маводҳои имтиҳонӣ барои санҷиши ниҳонӣ
- Тартиб додан ва сабти маводҳои барои санҷишҳои ҷорӣ
- Курси лексия
- Маводҳои тестӣ
- Масъала ва мисолҳо
- Адабиёти тавсияшаванда

Системаи таҳсилоти фосилавӣ шакли қулаи омузӣ таҳсилоти ғоибона мебошад, аз он чумла барои гирифтани маълумоти дуум ва барои он шахсон, ки имконияти хондани таҳсилоти рӯзонаро надоранд, пешбинӣ шудааст.

Анушервони Шовалихон, муовини декани факултети таҳсилоти фосилавӣ ва ғоибона оид ба таълим

РАВОБИТИ БАЙНАЛМИЛАЛИИ ДОНИШГОҲ

Довталабони гиромӣ, Раёсати Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон дар самти равобити байналмилалӣ ҳама вақт кӯшиш менамояд, ки донишҷӯёни болаёқат ва ҳавасманд худро дар арсаи ҷаҳон муаррифӣ намоянд. Кормандони донишгоҳ ба хубӣ дарк менамоянд, ки ҳар шахс имконияти истифода бурдани нерӯи фикрронӣ ва ҷаҳонбинии бузург дорад ва ҳамзамон метавонад аз имкониятҳои васеъ, ки аз тарафи ҷаҳон таҳсилоти олии глобалӣ пешниҳод шуда истодаанд, истифода барад. Бинобар ин Раёсати ДТТ ҳамеша тайёр аст, ки донишҷӯён ва ихтироъкорони лаёқатмандро дастгирӣ намояд ва барои ба арсаи байналмилалӣ роҳ ёфтани онҳо кӯмаки моддӣ ва маънавӣ расонад.

ДТТ имрӯз бо зиёда аз 100 мактабҳои оливи созмонҳои гуногуни хориҷаи дуру наздик ҳамкорӣ мекунад ва танҳо дар соли 2017-ум 12 созишномаи байналмилалӣ оид ба мубодилаи устодону донишҷӯёно ба имзо расонидааст. Бояд зикр намуд, ки чунин ҳамкорӣҳои судманд ба дониш-

гоҳ имконият дод, ки танҳо дар 3 соли охири зиёда аз 140 нафар донишҷӯро ба хориҷа барои таҳсил равон намояд.

Мақсади асосии ин созишнома ва шарҳномаҳои тайёр намудани мутахассисони баландхатисоси рақобатпазир, тақмили ихтисос ва маҳорати касбӣ, тайёр намудани кормандони илмӣ дар асоси аспирантураи докторантура ва ташкили ҳамкорӣҳои байналмилалӣ мутақобилан судманд мебошад.

Боиси тазаккур аст, ки дар заминаи ба роҳ мондани чунин ҳамкорӣҳо соли 2017 донишгоҳ имкон пайдо намуд, ки 33-нафар хатмқардагонро аз рӯи ихтисосҳои техникӣ технологияи барои таҳсил ба магистратураи Донишгоҳи технологияҳои иттилоотӣ, оптика ва механикаи шаҳри Санкт-Петербург ва Донишгоҳи техникаи электронии шаҳри Москва ва 2 нафарро ба аспирантура (PhD) ба хориҷи кишвар фиристонанд.

Раёсати ДТТ дар самти равобити байналмилалӣ ба ҳамаи донишҷӯёне, ки хоҳиши таҳсил кардан дар хориҷаро доранд

маслиҳатҳои муфид дода, роҳҳои қуллайтари иштирок дар озмуноҳои оид ба таҳсил дар хориҷа ва гирифтани идропули байналмилалиро нишон медиҳад. Маҳз бо кӯшиши Раёсати ДТТ дар донишгоҳ 11 лоиҳаи соҳаи маориф ва таҳсил дар хориҷа амалӣ гардиданд ва 4 лоиҳаи дигар дар раванди амалишавӣ мебошанд.

Донишгоҳ дар озмуни лоиҳаҳои Иттиҳоди Аврупо ба монанди Барномаҳои Темпус, Эрасмус Мундус ва Эрасмус+ фаълони иштирок намуда, барандаи 7 лоиҳаи Эрасмус+ K01 мебошад, ки асосан ба мубодилаи академии донишҷӯён ва устодону донишгоҳи равона карда шудааст.

Дар донишгоҳ донишҷӯён метавонанд аз рӯи ихтисоси идораи фаъолияти иқтисодии берунмарзӣ пурра бо забони англисӣ таҳсил намоянд. Дар айни ҳол дар донишгоҳ 15 нафар шаҳрвандони хориҷӣ ба таҳсил фаро гирифта шудаанд.

Х. Бобоев, д.и.т., сардори департаменти равобити хориҷӣ ва масоили иҷтимоӣ

Стать мускулистым и мощным довольно легко, если правильно тренироваться, питаться и достаточно отдыхать.

Арнольд Шварценеггер

Атлетическая гимнастика приобретает всё больше и больше поклонников. Кто из современных подростков не мечтает "накачать" мышцы, как у Арнольда Шварценеггера. Красивое тело, пропорциональность, атлетизм-всё это в моде сейчас на начало XXI века и всего этого можно достичь своим трудом, в буквальном смысле сделать "своими руками." Атлетизмом увлеклись не только мужчины, но и женщины. Недаром во всём мире, и особенно в США, растёт мода на атлетически сложенные женские фигуры. Американские лекоатлетки Джеки Джойнер Керси и Гриффитс-Джойнер, известная киноактриса Джейн Фонда, королева авиации, - символы здоровья и красивого телосложения, женщины, которые "построили себя."

Сила! Мечту и уважение к ней человечество пронесло через тысячелетия. Когда смотришь на чудесные скульптуры древней Эллады, кажется, вот-вот мрамор оживёт и перед тобой появятся богатыри-атлеты. Это перед ними, победителями олимпиад глашатаи выкрикивали: "Кланяйтесь атлетам!" Это перед ними рубили проходы в стенах городов, подчёркивая тем самым, что городу в котором живут такие богатыри, не нужны каменные крепости-атлет защитит его от любого врага. Стоит ли в наш век, век атома, механизации, сокращения объёма физического труда, убивать время на тренировки, возиться с тяжестями, бороться, метать, бегать? спрашивают некоторые молодые люди. Стоит! Именно в связи с облегчением труда занятия физкультурой и спортом для подавляющего большинства людей становятся необходимостью. Молодёжный образ жизни непременно ведёт к увяданию и потере здоровья.

Здоровье! Человек - самая великая ценность нашего общества. Здоровье каждого человека - не только его личное дело. Люди, дряхлеющие к пятидесяти годам, обкрадывают не только себя, но и общество. И виноваты в этом прежде всего они сами. Природа создавшая нас, обязывает каждого выполнять непреложный закон жизни - двигаться, постоянно давать нагрузку всем мышцам и системам. В движении, физических упражнениях-жизнь и здоровье. Нарушение этого закона ослабляет человека, омрачает его жизнь заболеваниями, сокращает её.

Красота! Уже само звучание

ПУТЬ К СИЛЕ ЗДОРОВЬЮ И КРАСОТЕ

этого слова несёт с собой что-то волшебное, магическое. Красота пленит, она воспевается поэтами притягивает влюблённые взоры людей. Самое изумительное творение природы-человек.

Но мы почему-то говорим о красоте, особенно мужской, робко, смущаясь. Считается, что красивая внешность, нужна лишь женщине. Мы говорим о храбрости мужчины, его порядочности, уме: говорим о спортивных победах молодого человека, его силе и ловкости, но ни слова - о мужской красоте. Забываем, что она является одним из главных компонентов нашей жизни, физического воспитания. Безупречным совершенством телосложения должны отличаться наши молодые люди. Есть красота, которая создаётся природой, и красота, творец которой - человек. Как бы ни были индивидуальны особенности человеческой внешности, её всегда можно развить до вида и формы, доставляющих эстетическое удовольствие. Имеется огромный арсенал средств и методов для достижения физического совершенства: гимнастика, акробатика, борьба и т.д. Но самый эффективный метод, ведущий по ближайшему пути к развитию силы, улучшению здоровья и красоте, - это силовые упражнения с отяжелениями: штангой, гантелями, экспандером, резиновым амортизатором. Кароче, это регулярные занятия атлетической гимнастикой. Очень многим юношам она не только вернула здоровье, но даже оделила их впоследствии победами над сильнейшими атлетами мира. Фантастические рекорды наших чемпионов, их могучие мышцы часто порождают неверную мысль: "Таким необходимо родиться". А почему не подумать правильно: "Таким можно стать. И я стану!" Конечно, не каждый будет чемпионом мира, но сильным и здоровым, отлично сложенным-непрерывно. Проследите за спортивными биографи-

ям и знаменитых атлетов прошлого-Георга Гаккен Шмидта, Сергея Елисеяева, Александра Бухарова и наших современников Владимира Каплунова, Александра Курынова, Рудольфа Плюкфельдера. Всех их объединяет одна особенность: в юности никто из них не отличался большой силой. Такими их сделала атлетическая гимнастика, затем штанга, постоянный спортивный труд. Это доступно всем. Нужно только верить в себя и найти романтику в тренировках и соревнованиях. Можно слышать голоса людей, которые "всегда правы", мол к атлетической гимнастике надо подходить осторожно. Находятся "специалисты", который до сих пор утверждают, что обладатели красивой мускулатуры люди слабые, нездоровые, что у них в результате "накачки" мышц выпадает гормония формы и содержания. А некоторые противники считают, что силовые упражнения тормозят развитие быстроты, выносливости, что они вообще вступают в противоречия с физической культурой и спортом. Такие доводы-заблуждение, укрепившееся в период яростной критики зарубежного культуризма. А ведь система упражнений в занятиях культуристов в основе своей это то, что мы называли и называем атлетической гимнастикой. Разговоры о "декоративной" мышце - вздор. Красивое, мощное, развитое тело в результате упорного труда, постоянных нагрузок, выполнения гигиенических требований не может быть слабым. У многих выдающихся спортсменов красивое пропорциональное развитие мускулатуры удачно сочетается с высоким мастерством в избранном виде спорта. Их мышцы удивительно выносливы, способны выдерживать длительные большие нагрузки. Забота о красоте тела не мешает атлетам увеличивать силу, укреплять здоровье, а наоборот, помогает этому. Занятия культуризмом и участие в конкурсах красоты не помешали

Томии Коно, Луису Мартину и Исааку Бергеру не раз побеждать на мировых чемпионатах по тяжёлой атлетике.

Мужчинам не иметь развитых мышц и подтянутой фигуры вскоре станет просто неприлично. Атлеты, начиная от мальчишек, занимающихся в полуподвальных приспособленных помещениях, и кончая профессионалами, ищут всё новые и новые методики тренировок, способы улучшения своей подготовленности. Казалось бы почти всё в атлетизме изучено, упражнения классифицированы, известно, как когда и в каком режиме тренировать ту или иную мышцу.

И большинство следует по этому проторенному, изученному пути. Однако, когда результаты перестают улучшаться, начинают задумываться, как изменить тренировки. Для начинающих атлетов это может быть даже целая система отдельных занятий, а для спортсменов, достигших определенной степени мастерства - отличное вспомогательное средство, которое способно помочь им добиться успеха. Стретчинг (гимнастика на растяжение) позволит преобрести большую гибкость, амплитуду движений в суставах, что очень важно для позирования в бодибилдинге, атлет сможет пластичнее и раскованнее двигаться, выгоднее преподнести свои движения. Даже рост мышцы можно ускорить, если рационально включить в тренировку стретчинг. А изометрические упражнения пригодятся тем, кто хочет развить не только красоту мышц, но и их максимальную силу.

Итак, если вы подходите к своим занятиям творчески хотите быстрее добиться поставленной перед собой цели, не забывайте о стретчинге и изометрии. Конечно, их нельзя делать основой тренировок, но небольшие дозы этих упражнений принесут несомненную пользу.

Уважаемые преподаватели и студенты! Если вы ещё не занимаетесь атлетической гимнастикой, то немедленно займитесь. Она улучшит ваше здоровье, исправит телесные недостатки: впалую грудь, сутулость, опущенные плечи. Если вы не достигнете спортивных лавров не расстраиваетесь. Сила и здоровье, приобретённые в занятиях атлетической гимнастикой, будут для вас высшей наградой за усердие. Приступайте к тренировкам. Не ожидайте запоздалого просветления когда поймёте, что во многом упустили свои возможности.

Грошев В.А., преподаватель кафедры ФК и спорта

АДАБ ТОҶЕСТ, АЗ НУРИ ИЛОҲӢ...

Аҳли омӯзгорону кормандони Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон барои таъмини сифати таҳсилот ва таълиму тарбияи шоистаи наслҳои ояндасоз пайваста саъю талош мекунанд. Халқи тоҷик мақоле дорад "Фарзанд азиз аст, аммо одобаш аз он азизтар", ба назари Хоҷа Ҳофиз "Ҳар киро нест адаб, лоиқи суҳбат набувад".

Аввалин малакаҳои тарбияро кӯдак аз оила мегирад, яъне дар таълиму тарбияи хуби фарзанд маънави аввалиндараҷаро, пеш аз ҳама волидайн мебозанд. Барои соҳиби фарзанди нағз шудан, аз рӯзҳои аввал тарбияи ӯро намунавор ба роҳ мондан лозим аст, зеро зинаи аввали тарбия аз оила сарчашма мегирад.

Таълим ва тарбия пайванди ногусастанӣ доранд ва агар волидайн донишҷӯён бо аҳли омӯзгорони донишгоҳ алоқаи зич дошта

бошанду назорати хуб баранд, ин боиси пешравию одобу ахлоқ ва донишдӯзии донишҷӯён мегардад. Бархе аз волидайн нисбати фарзандони худ тамоман бепарвоиянд, ки даргоҳи мактабу донишгоҳро қадам назада фарзандонашон хатм мекунанд.

Мутафаккирон ва тарбиятгарони гузаштаамон таъкид кардаанд, ки таълиму тарбия бояд яқоя пеш бурда шавад. Ҳангоме, ки волидайн кӯдаки 40-рӯзаро ба назди мутафаккири бузурги машриқшамин Абӯалӣ ибни Сино бурда мепурсанд, ки аз кай тарбияро оғоз кунем, посух мегӯянд, ки шумо хеле дер кардед, чунки 40-рӯз дер мондед. Инчунин дар натиҷаи таълиму тарбияи доимӣ кӯдак доно тарбия меёбад.

Саъдии бузургвор, ки худ муаллими ахлоқ аст, ҳамеша таъкид менамояд, ки кадрӣ қиммати инсон дар таълиму тарбияи ӯст, на дар аслу насабаш ва чунин мефармояд: **Ҳар ки дар хурдиаш адаб накунад,**

Дар ҷавонӣ фалоҳ аз ӯ бархост.

Чӯби тарро чунон, ки хоҳӣ пеш,

Нашавад хушк бо оташ рост.

Дониш чароғи ақл аст, ки ҳар дам инсонро ба роҳи дурусти зиндагӣ раҳнамун сохта ба мартабаи кашфу каромат мерасонад. Мутаассифона, имрӯзҳо қисме аз донишҷӯён ба донишазхудкунӣ на он қадар аҳамият медиҳанд ва аз тарзи дарсомӯзии онҳо кас дилгир мешавад.

Донишҷӯёни азиз, хуб дар хотир гиред, ки интизом калиди ҳамаи комёбиҳо. Дониш бошад, бе одоб суд надорад. Ҳамин тавр ба ин масъалаҳо жарфтар назар андозем, суҳанони Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти кишвар Эмомалӣ Раҳмон ба хотир мерасад: "Ҳадафи сиёсати давлатии мо дар баҳши ҷавонон, тарбияи кадрҳо ва мутахассисони донишманду соҳибмаърифат, насли дорои ҷаҳонбинии васеъ ва хислатҳои ватандӯсту ватанпарастӣ мебошанд".

Бархе аз донишҷӯён ҳатто саломро фаромӯш кардаанд. Салом ҳам як амали солеҳи инсон буда, тавассути он камолоти маънавий муайян карда мешавад ва инсонро хушалоқу боодоб, ботамизу бофаросат ва нармдилу парҳезкор мегардонад. Ба ин маънӣ Имом Муҳаммади Ғаззоли мегӯяд: "Салом низ яке аз арзишҳои маънавий мебошад, ки он аз ибтидо то интиҳои умр ҳамчун ҳусни инсонӣ мемонад".

Одобу ахлоқи ҳамида, илму дониши воло, рафтору кирдори хуб инсонро ба қуллаҳои мурод мерасонад. Мисраъҳои зерин бозгӯи ин гуфтаҳонд:

**Адаб тоҷест, аз нури илоҳӣ,
Бинеҳ бар сар, бирав ҳар ҷо
ки хоҳӣ.**

**М. Эшонов, куратори
гурӯҳи 1- 43010601, факултети телекоммуникация ва таълимоти касбӣ**

ҚОИДАҲОИ БЕХАТАРӢ АЗ СӢХТОРРО РИОЯ НАМОЕД!

Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон бо мақсади иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи сари вақт омода намудани соҳаи иқтисодиёт ва иҷтимоиёти ҷумҳурӣ барои фаъолияти мунтазам ва самарабахш дар давраи тирамоҳу зимистони солҳои 2017-2018" ва мақтуби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6 декабри соли 2017 таҳти №05/5-431 дар муассисаҳои таълими ҷиҳати истифодаи сарфакоронаи нерӯи барқ ва риояи таъмини беҳатарии зидди сӯхтор нақша-чорабиниҳо тартиб дода, дар асоси он тадбирҳои зиёдеро амалӣ гардонидани истодааст.

Бо мақсади пешгирии ва роҳ надодани ҳодисаҳои сӯхтор мутабоқи дастурнамалари вазифавии кормандони Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон оид ба беҳатарӣ аз сӯхтор, ки аз тарафи ректори донишгоҳ дар мувофиқа ба сардори СХДО ВКД ҶТ аз 13 декабри 2017 тасдиқ карда шудааст, инчунин дар асоси моддаи 22-и Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи беҳатарӣ аз сӯхтор" №363 аз 20.03.2008, масъулият оид ба таъмини беҳатарӣ аз сӯхтор ва оташнишонӣ бевосита ба зиммаи сардорони раёсатҳо, деканони факултетҳо, мудирони кафедраҳо, шуъбаҳо, бахшҳо, омӯзгорон, кормандони муҳандисии техникӣ ва кормандони ёрирасони донишгоҳ гузошта шудааст ва онҳо **вазифадоранд, ки:**

• Дар истеҳсолот ва рӯзгор талаботи беҳатарӣ аз сӯхторро риоя намуда, низоми беҳатарӣ аз сӯхторро нигоҳдоранд.

• Ҳангоми истифодабарии асбобҳои газӣ, предметҳои химиявии маишӣ, гузаронидани кор бо моеъҳои зудоташгиранда ва моеъҳои сӯзанда ва дигар ашёҳои аз ҷиҳати сӯхтор хатарнок чораҳои эҳтиётӣ андешанд.

• Дар ҳолати сӯхтор дар бораи он ба воҳидҳои ҳадамоти оташнишонӣ хабар диҳанд ва чораҳои имконпазирро оид ба наҷот додани одамоне, амвол ва ҳомӯш кардани сӯхтор андешанд.

• Баъди анҷоми рӯзи корӣ, тамоми ҳудуд ва биноҳоро аз назар гузаронида, шахсан боварӣ ҳосил намоёнд, ки тамоми асбобҳои барқӣ ва гармидиҳанда ҳомӯш карда шуда, воситаҳои аввалиндараҷаи оташнишонӣ ва алоқа дар ҳолати коршома қарор доранд.

• Ба вазъи роҳҳои тахлияи дохили биноҳо, ҳолати истифодабарии асбобҳои гармидиҳандаи барқӣ ба таври доимӣ назорат бурда, ба ҳолатҳои истифодабарӣ аз

гармунақҳои худсози барқӣ роҳ надиданд. Дар ҳолати тарқ намудани ҳуҷраи корӣ бояд, тамоми таҷҳизот ва дастгоҳҳои барқиро аз манбаи барқ қатъ намоёнд.

• Ҳудуд ва биноҳои маъмури бояд ҳамеша тоза нигоҳ дошта шаванд. Партовҳо ва пасмондаҳоро дар ҷойҳои махсус партоянд.

• Роҳу гузаргоҳҳо, биноҳои маъмури, инчунин ҳудуд ва роҳравҳои назди биноҳо аз ҳар гуна монетаҳо озод нигоҳ дошта шаванд.

• Майдончаҳои зинапоҳо, баромадгоҳҳои эҳтиётӣ, роҳраву дахлезоҳо бояд доимо дар ҳолати коршома ва бемонеа бошад ва банд кардани онҳо бо ҳар гуна масолаҳ қатъиян манъ аст.

• Ба шабакаи барқ пайваст намудани ҳар гуна қабулқунақҳои нави барқӣ (аз қабилӣ лампаҳои тафсонӣ барқӣ бе сарпӯши муҳофизаткунандаи шишагин, асбобҳои гармунақандаи худсози барқӣ ва ғайра) қатъиян манъ аст.

• Барои васл, таъмиру хизматрасонӣ ба шабакаи барқӣ, танҳо мутахассисони ин соҳа роҳ дода мешаванд.

Ҳамчунин хотиррасон менамоем, ки ҳангоми ба амал омадани сӯхтор ва ё зоҳир гардидани нишонаҳои он ҳатман ба Ҳадамоти оташнишонӣ бо рақамҳои 01 ва 101 занг задан зарур аст.

Шамсулло Ҳамроҳзода, муҳандиси техникаи беҳатарӣ ва зидди сӯхтори ДТТ

МАХЗАНИ ДОНИШ

Китобхонаи Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон бидуни танаффус ё таваққуф пайваста дарҳои худро ба рӯи хонандагон боз нигоҳ медорад.

Китобхонаи донишгоҳ ҳамчун маркази асосии таъминкунандаи раванди таълим бо иттилоот ва ташаккулдиҳандаи салоҳияти касбии донишҷӯён нақши муҳим дорад.

Дар китобхонаи донишгоҳ барои дарёфти саривақтии иттилоот ва дастрасии пурра доштан ба захираи китобӣ барои донишҷӯён шароити ба талаботи ҷаҳони муосир ҷавобгӯ фароҳам оварда шудааст.

Китобхонаи ДТТ аз сохтори зерин иборат аст:

- Шуъбаи хизматрасонӣ ба хонандагон
- Шуъбаи мукамалгардонӣ ва таҳлилу ташхиси нархгузори китоб
- Шуъбаи маълумотдиҳӣ - библиографӣ ва феҳристнигорӣ
- Китобхонаи электронӣ
- Шуъбаи адабиёти хориҷӣ ва кормандони илмӣ
- Шуъбаи нигоҳдорӣ
- Толори хониш
- Толори матбуоти даврӣ

Ташкили раванди сифатнокӣ хизматрасонӣ яке аз ҳадафҳои асосии китобхонаи донишгоҳ ба ҳисоб меравад, ки масъулини китобхона баҳри амалиномаи ин ҳадаф тамоми кӯшишу ғайрати худро сарф менамоёнд.

Фонди китобхонаи донишгоҳ айни ҳол бо дарназардошти ҳамаи ҳуҷҷатҳо 167200 адад китобҳои соҳаҳои гуногун вобаста ба ихтисосҳои дар донишгоҳ бударо ташкил медиҳад. Ҳамзамон дар китобхонаи электронӣ зиёда аз 470 000 адабиёти электронӣ мавҷуд аст, ки тавассути сомонаи китобхонаи илмӣ донишгоҳ elibrary.tut.tj дастраси тамоми донишҷӯёни донишгоҳ мебошад.

Китобхона бо яқинд китобхонаҳои виртуалии дигар давлатҳои робита дошта, дар махзани twigrx.com зиёда аз 20.000 ҳазор китобро ҳифз кардааст.

Ҳамкориҳои китобхонаи илмӣ донишгоҳ бо китобхонаҳои донишгоҳҳои Алмаато, Федератсияи Россия ва дигар китобхонаҳои хориҷӣ хуб ба роҳ монда шудааст. Ҳамзамон, робитаи китобхонаи донишгоҳ бо Китобхонаи илмӣ Маркази миллии патентно иттилоотӣ, китобхонаи Донишгоҳи давлатии тижорати Тоҷикистон, Донишгоҳи соҳибкорӣ ва хизмати Тоҷикистон, Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон, Донишгоҳи техникаи Тоҷикистон ба номи М.Осимӣ, Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ва дигар китобхонаҳо назаррас аст.

С. Абдумуминзода, мудири китобхонаи ДТТ

ҲАМДАРДӢ

Раёсат, иттифоқи касаба, ҳайати кормандону омӯзгорон ва донишҷӯёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон ба Оқилҷонов Фурқат, мудири кафедраи иқтисодиёти бурунмарзӣ нисбати фавти

МОДАРАШ

ҳамдардӣ баён карда, ба ӯ ва ҳешону наздиконаш аз Худованди мутаол сабри ҷамил хоҳонанд.

* * *

Раёсат, иттифоқи касаба, ҳайати кормандону омӯзгорон ва донишҷӯёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон ба Шарифов Исомуддин, мудири кафедраи фанҳои гуманитарӣ нисбати вафоти

ПАДАРАШ

изҳори ҳамдардӣ намуда, ба ӯ ва ҳешу ақрабояш сабри ҷамил хоҳонанд.

* * *

Раёсат, иттифоқи касаба, ҳайати кормандону омӯзгорон ва донишҷӯёни Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон ба Ҳаҷеров Ибодулло, омӯзгори кафедраи физика, телекоммуникация ва фанҳои технологӣ нисбати даргузашти

МОДАРАШ

изҳори ҳамдардӣ ва тасаллият мекунанд.

Фановар
Муассисаи таълими-назарӣ
18 июли соли 2018

**Рӯзнома бо се забон:
тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ
чоп мешавад.**

**САРМУҲАРРИР:
Раҷабалӣ ШАРИФОВ**

**МУАССИС:
Донишгоҳи технологияи Тоҷикистон**

Ҳайати таҳририя:
Амонзода И.Т., Тошматов М.Н., Юсупова З.Р.,
Ҳақимов Ф.Қ., Бобоев Х.Б., Юсупов М.Ч.

**Нишони мо:
734061- ш. Душанбе, кӯчаи Н.Қаробоев 63/3**

Рӯзнома ба хотири риояи озодии афкор маводеро низ ба таъбир мерасонад, ки хилофи назараш аст. Аз ин рӯ, масъулияти ақидаи муаллифро ба уҳда намегирад.

Рӯзнома 04 июли соли 2017 таҳти рақами 007/рз-97 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб гирифта шудааст.

Рӯзнома дар ҶДММ «Мега принт»-и шаҳри Душанбе чоп шудааст. Теъдоди нашр 1000 нусха.